

Załącznik nr 1

do uchwały nr 67/2019

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej

z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: zarządzanie

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Politechnika Bydgoska im.
Jana i Jędrzeja Śniadeckich

Data przeprowadzenia wizytacji: 18-19 stycznia 2024

Warszawa, 2024

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	5
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	12
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	24
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	30
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	36
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	40
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	42
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	44
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	48
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	49
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Wiesław Ciechomski – ekspert PKA

członkowie:

1. dr hab. Witold Kowal – ekspert PKA,
2. dr Agnieszka Jakubowska – członek PKA,
3. Zuzanna Kilanowska – ekspert PKA ds. studenckich,
4. Andrzej Burgs – ekspert PKA ds. pracodawców,
5. Żaneta Komoś-Czczot – sekretarz zespołu oceniającego.

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku zarządzanie prowadzonym przez Politechnikę Bydgoską im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich (PBS) została uwzględniona w harmonogramie prac Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) na rok akademicki 2023/2024. Ocena ta została przeprowadzona w związku z upływem okresu, na jaki wydana była poprzednia pozytywna ocena programowa. Była to czwarta ocena jakości kształcenia na tym kierunku (pierwszy stopień studiów był oceniany dwukrotnie, drugi stopień studiów był oceniany trzykrotnie, w tym powtórnie po ocenie warunkowej).

W uchwale nr 162/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie oceny programowej na kierunku zarządzanie prowadzonym na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim nie zawarto zaleceń o charakterze naprawczym. Spośród przyjętych wówczas przez Polską Komisję Akredytacyjną ośmiu kryteriów jakościowych oceny programowej siedem uzyskało ocenę „w pełni”. Kryterium umiędzynarodowienie procesu kształcenia otrzymało ocenę „zadowalającą”.

Wizytacja została zaplanowana i przeprowadzona zgodnie z procedurą oceny programowej przeprowadzanej stacjonarnie z wykorzystaniem narzędzi komunikowania się na odległość. W trakcie wizytacji zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (ZO PKA) odbył spotkania według wcześniej uzgodnionego harmonogramu, były to: spotkanie z władzami Uczelni, zespołem odpowiedzialnym za przygotowanie raportu samooceny, osobami odpowiedzialnymi za doskonalenie jakości kształcenia, przedstawicielami studentów, nauczycieli akademickich oraz otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponadto ZO PKA dokonał oceny prac dyplomowych oraz etapowych, a także przeprowadził hospitacje zajęć oraz wizytację bazy dydaktycznej. Na zakończenie ZO PKA odbył spotkanie podsumowujące w trakcie, którego dokonano oceny spełnienia standardów kształcenia. Sformułowane wnioski i uwagi zostały przekazane władzom Uczelni na spotkaniu kończącym wizytację.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	zarządzanie	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	nauki o zarządzaniu i jakości – 80% ekonomia i finanse – 20%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów 180 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4 tygodnie (120 godzin) 4 punkty ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<ul style="list-style-type: none"> – <i>marketing w organizacji</i> – <i>zarządzanie małą i średnią firmą</i> – <i>zarządzanie w handlu i usługach</i> 	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	167	56
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	2263 – 2284 godzin w zależności od specjalności	1517 – 1544 godzin w zależności od specjalności
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	93 punktów ECTS	52 punkty ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	159 punktów ECTS	159 punktów ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	70 punktów ECTS	70 punktów ECTS

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Nazwa kierunku studiów	zarządzanie	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{5,6}	nauki o zarządzaniu i jakości – 80% ekonomia i finanse – 20%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry 120 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ⁷ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	nie dotyczy	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<ul style="list-style-type: none"> – <i>nowoczesny marketing</i> – <i>rachunkowość dla menedżerów</i> – <i>zarządzanie logistyką</i> – <i>zarządzanie w gospodarce cyfrowej</i> 	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	68	27
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁸	1509,5-1529,5 godzin w zależności od specjalności	888,5 a 968,5 godzin w zależności od specjalności
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	61 punktów ECTS	33 punkty ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	107 punktów ECTS	107 punktów ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	71 punktów ECTS	71 punktów ECTS

⁵ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁶ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione

⁹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Kierunek studiów zarządzanie (studia stacjonarne i niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia) zajmuje ważne miejsce w ofercie edukacyjnej Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich. Studiuje na nim 318 studentów, z czego 74% to studenci stacjonarni. Jest to wynik korzystny, zważywszy na to, że w Bydgoszczy i pobliskim Toruniu kierunek ten jest prowadzony przez kilka innych uczelni o dużym potencjale i wieloletnich tradycjach.

Wydział Zarządzania powstał 1 września 2007 roku i oprócz kierunku zarządzanie o profilu ogólnoakademickim prowadzi kształcenie na trzech innych kierunkach o profilu praktycznym:

- zarządzanie i inżynieria produkcji – studia pierwszego i drugiego stopnia;
- finanse i rachunkowość – studia pierwszego i drugiego stopnia;
- zarządzanie w sporcie – studia pierwszego stopnia (oryginalny na skalę ogólnopolską kierunek – uruchomiony od bieżącego roku akademickiego oraz wykorzystujący nowoczesną bazę sportową Uczelni).

Koncepcja kierunku zarządzanie bardzo dobrze wpisuje się w strategię rozwoju Uczelni i jej misję. „Strategia Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich na lata 2021-2025” to dokument zawierający: uchwałę Senatu z 22 czerwca 2021 roku, historię Uczelni, kamienie milowe i założenia tworzenia strategii Politechniki Bydgoskiej, podstawy metodyczne strategii, etapy prac projektowych i wdrożeniowych, misję i wizję i wartości PBS, cele strategiczne rozwoju Uczelni oraz skład komisji przygotowującej dokument. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że cele strategiczne odnoszą się do następujących obszarów i priorytetowych działań:

- Rozwój Uczelni (centralizacja kampusu, Uczelnia bez barier, baza danych marketingowych, podnoszenie kompetencji kadry administracyjnej);
- Relacje z otoczeniem (budowanie trwałych więzi pomiędzy Politechniką Bydgoską a otoczeniem, wykorzystanie potencjału gospodarczego regionu w działalności PBS, strategia komunikacji marketingowej, umiędzynarodowienie działań);
- Działalność dydaktyczna (ustawiczne podnoszenie jakości kształcenia i edukacji, zwiększenie satysfakcji studentów i absolwentów, nowy portfel usług z zakresu edukacji podstawowej i ustawicznej, ukierunkowany rozwój kadry dydaktycznej);
- Działalność badawczo-naukowa (podniesienie efektywności badań naukowych i rozwój dyscyplin naukowych jednostek, rozwój kadry badawczej, komercjalizacja wyników badań naukowych, digitalizacja kompetencji i zasobów naukowych).

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne z misją i strategią Uczelni oraz polityką jakości. Misja Uczelni posiada brzmienie: "Kapitał ludzki będący siłą Politechniki Bydgoskiej integruje wiedzę i edukację w sposób wolny oraz odpowiedzialny kształtując – a także pozytywnie zmieniając – otoczenie". Z kolei jej wizja to: „Politechnika Bydgoska zmieni otoczenie tworząc i stosując nową wiedzę, dzieląc się nią z zaangażowaniem”.

Oceniany kierunek zarządzanie stanowi ważne uzupełnienie oferty PBS, która obejmuje przede wszystkim kształcenie inżynierów i magistrów w obszarach nauk technicznych, rolniczych i przyrodniczych. Kierunek ten wpisuje się w strategię Uczelni i realizuje jej misję w obszarze kształcenia w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinach: nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse. Warto również podkreślić, że zespołowi oceniającemu PKA udostępniono 33-stronicowy dokument „Strategia rozwoju kierunku zarządzanie na lata 2021 – 2025” opracowany w lipcu 2021 roku. Zawarto w nim między innymi analizę SWOT kierunku, cele strategiczne i operacyjne jego rozwoju oraz rekomendacje działań o charakterze promocyjnym.

Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się w dyscyplinach, do których kierunek został przyporządkowany: nauki o zarządzaniu i jakości (80%) oraz ekonomia i finanse (20%). W tych dyscyplinach naukowych realizowane są badania. W procesie ewaluacji działalności naukowej za lata 2017 – 2021 dyscyplina naukowa nauki o zarządzaniu i jakości uzyskała kategorię B+. W ostatnich 5 latach (2018-2023) pracownicy Wydziału Zarządzania opublikowali 289 publikacji, w tym 29 monografii naukowych, 53 rozdziały w monografiach naukowych, 154 artykuły naukowe w czasopismach oraz 53 referaty konferencyjne. Główne obszary badawcze stanowiące przedmiot zainteresowań naukowych kadry akademickiej zaangażowanej w proces kształcenia to:

- Zarządzanie wartością przedsiębiorstwa,
- Zarządzanie innowacjami,
- Rola przywództwa i komunikacji w relacjach z otoczeniem,
- Dekonsumpcja i inne zachowania współczesnych konsumentów,
- Przedsiębiorczość w biznesie,
- Rozwój regionalny i lokalny,
- Marketing terytorialny,
- Zarządzanie marketingowe przedsiębiorstwem,
- Narzędzie wsparcia rozwoju polityki rolnej,
- Zarządzanie projektami,
- Zarządzanie strategiczne i modele biznesu,
- E-commerce i cyfrowy marketing.

Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy oraz zostały określone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Program studiów jest efektem współpracy i uzgodnień z przedstawicielami pracodawców. Ich wpływ jest widoczny szczególnie przy eksponowaniu konieczności szerokiego wykorzystania technologii informacyjnych, e-commerce i marketingu internetowego. Wydział Zarządzania posiada radę współpracowników z otoczenia społeczno-gospodarczego, uczestniczącą w spotkaniach i opiniowaniu programów studiów i praktyk, w wydarzeniach Uczelni i Wydziału, w targach pracy i innych eventach. Do głównych interesariuszy zewnętrznych można zaliczyć: PESA SA, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Pracodawców Pomorza i Kujaw, Stowarzyszenie Księgowych w Polsce, Bydgoski Klaster Informatyczny, Atos Group i inne firmy i instytucje. Ponadto Rada Programowa kierunku prowadzi badania wśród pracodawców w zakresie

oceny wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów i absolwentów. Przykładowo w badaniu zrealizowanym w 2023 r. pracodawcy w ponad 90% uznali, że uzyskana na studiach wiedza, umiejętności i kompetencje zaspokajają ich oczekiwania.

Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik nauczania na odległość. W Uczelni obowiązuje zarządzenie Rektora z dnia 13.06.2023 w sprawie organizacji roku akademickiego 2023/2024 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych. Kształcenie na odległość jest realizowane poprzez MS Teams wyłącznie na wybranych rodzajach studiów:

- studia stacjonarne drugiego stopnia, projekt „Studuj i pracuj” – wykłady (ćwiczenia i inne zajęcia praktyczne odbywają się stacjonarnie)
- studia niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia – zajęcia planowane w piątki, wyłącznie w formie wykładów.

Studenci mają dostęp poprzez platformę NAVOICA do otwartych kursów edukacyjnych: Uczelnia kreatorem kompetencji kadr MŚP. Jest to 7 bezpłatnych, interdyscyplinarnych kursów typu MOOC (masowych, otwartych, online). Uczestnicy podnoszą kluczowe kompetencje z zakresu merytorycznego kursów, które są komplementarne i zawierają szerokie spektrum zagadnień:

- Efektywna komunikacja i zarządzanie zespołem,
- Zarządzanie jakością w przedsiębiorstwie,
- Zarządzanie finansami dla nie finansistów,
- Excel w przedsiębiorstwie (wersja PL i EN),
- Zarządzanie projektami w przedsiębiorstwie,
- Nowoczesny marketing i własny sklep internetowy.

Realizacja kursów prowadzi do uzyskania kompetencji informatycznych, analitycznych, rozwiązywania problemów, komunikacyjnych oraz w zakresie przedsiębiorczości odpowiadających potrzebom społeczno-gospodarczym. Według stanu na dzień 31.12.2022 r. na kursy zapisało się 4899 uczestników, z czego 1396 ukończyło przynajmniej jeden z nich. W kolejnym 2023 r. na kursy zarejestrowało się 7261 uczestników, z których 1525 uzyskało certyfikat ukończenia kursu. Ponadto studenci mogą pracować na odległość, korzystając z zasobów Biblioteki PBŚ. Dostęp do e-zasobów licencjonowanych i ogólnodostępnych baz danych oraz katalogów czasopism elektronicznych odbywa się poprzez stronę Biblioteki.

Przyjęte kierunkowe efekty uczenia się dla studiów pierwszego stopnia obejmują 23 efekty w zakresie wiedzy, 25 efektów w zakresie umiejętności oraz 9 efektów w zakresie kompetencji społecznych. W przypadku studiów drugiego stopnia zestaw kierunkowych efektów uczenia się obejmuje 24 efekty w zakresie wiedzy, 24 efekty w zakresie umiejętności oraz 11 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Ich opis szczegółowo definiuje więc zakres oczekiwanej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych osiąganą przez absolwenta na poszczególnym poziomie kształcenia. Jest on zgodny z zakresem prowadzonych w Uczelni badań naukowych w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których został przyporządkowany kierunek.

Założone kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z przyjętą koncepcją kształcenia oraz uwzględniają większość charakterystyk II stopnia efektów uczenia się określonych na poziomie 6 i 7 w Polskiej Ramie Kwalifikacji. Są one specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach nauki

o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których kierunek jest przyporządkowany. Uwzględniają rozwijanie kompetencji badawczych studentów oraz nabycie kompetencji społecznych niezbędnych w działalności naukowej. Przyjęte kierunkowe efekty uczenia się uwzględniają kompetencje językowe odpowiednio na studiach pierwszego stopnia na poziomie B2, a na studiach drugiego stopnia na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Założone kierunkowe efekty uczenia się na studiach pierwszego stopnia zakładają zaawansowaną wiedzę w zakresie roli informacji w procesie zarządzania, znajomość obiegu dokumentów i informacji w przedsiębiorstwie, uporządkowaną wiedzę na temat standardów, technologii i systemów informacyjnych. Ponadto student studiów pierwszego stopnia pozyskuje wiedzę pozwalającą rozumieć zjawiska w obszarze zarządzania organizacją, definiuje zagadnienia związane z funkcjonowaniem organizacji, wymienia i definiuje współczesne formy organizacyjno-prawne. Zdefiniowany zakres umiejętności obejmuje m.in. posługiwanie się systemami informatycznymi wspomagającymi zarządzanie i ocenianie przydatności informacji w procesie zarządzania; podejmowanie decyzji w zakresie organizacji przedsiębiorstw; przeprowadzanie analizy danych i interpretacji problemów mających odniesienie do zdobytej wiedzy. Opis kierunkowych efektów uczenia się, przyjęty dla studiów pierwszego stopnia, zakłada również umiejętność komunikowania się z wykorzystaniem specjalistycznej terminologii dotyczącej nauk o zarządzaniu i jakości, w tym w języku obcym na poziomie min. B2 ESOKJ. W zakresie kompetencji społecznych akcentowana jest m.in. gotowość studenta do krytycznej oceny własnej wiedzy oraz myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy.

Założone kierunkowe efekty uczenia się na studiach drugiego stopnia w zakresie wiedzy zakładają w pogłębionym stopniu znajomość i rozumienie procesów informacyjno-decyzyjnych w zarządzaniu, a także systemów informatycznych wspomagających te procesy. Absolwent potrafi objaśniać istotę różnych koncepcji, metod i technik funkcjonowania systemów informatycznych oraz specyficznych cech oprogramowania wykorzystywanego w zarządzaniu; rozumie znaczenie procesów związanych z tworzeniem, przesyłaniem i zastosowaniem pogłębionej wiedzy w organizacji; potrafi określić i scharakteryzować te procesy przy uwzględnieniu specyfiki różnych sektorów, w tym roli czynnika ludzkiego w ich przebiegu, a także świadomego kształtowania organizacji przedsiębiorstwa dla celowej działalności innowacyjnej. Założone efekty uczenia się w obszarze umiejętności zakładają m.in. umiejętność zastosowania dostępnych narzędzi i systemów informatycznych usprawniających procesy projektowania różnego typu przedsięwzięć i zarządzania procesami w organizacji gospodarczej, jak również umiejętność zastosowania odpowiednich metod i narzędzi analizy zjawisk niezbędnych do podejmowania racjonalnych decyzji i koordynowania działań w przedsiębiorstwie. W zakresie kompetencji społecznych akcentują m.in. gotowość do podejmowania wyzwań zawodowych i osobistych oraz samodzielnego podejmowania i inicjowania działań profesjonalnych, planowania i organizowanie ich przebiegu.

W przyjętym zestawie kierunkowych efektów uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia nie uwzględnione zostały jednak wszystkie charakterystyki wynikające z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji. W opisie kierunkowych efektów uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia nie uwzględniono bowiem w pełni charakterystyki PRK dotyczącej umiejętności brania udział w debacie (charakterystyka P6S_UK) oraz jej prowadzenia (charakterystyka P7S_UK), jak również umiejętności w obszarze organizacji pracy (charakterystyka P6S_UO oraz P7S_UO). Na studiach drugiego stopnia nie zaplanowano we właściwy sposób efektu zgodnego z charakterystyką „zna i rozumie ... zasady ochrony własności przemysłowej

i prawa autorskiego” (charakterystyka P7S_WK). Nie zaplanowano oczekiwanego na poziomie 7 PRK studiów o profilu ogólnoakademickim efektu w zakresie „umiejętności formułowania i testowania hipotez związanych z prostymi problemami badawczymi” (charakterystyka P7S_UW). W opisie efektu w obszarze umiejętności posługiwania się językiem obcym (efekt kierunkowy U01) założono jedynie „Potrafi formułować swoje wypowiedzi poprawnie językowo, zrozumiale i przekonująco w języku rodzimym i obcym na poziomie B2+”, bez wskazania oczekiwanej na tym poziomie kształcenia umiejętności posługiwania się „specjalistyczną terminologią” (charakterystyka P7S_UK). Wiele efektów kierunkowych błędnie przypisano do poszczególnych kategorii charakterystyki II stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opracowane kierunkowe efekty uczenia się stanowią podstawę do formułowania szczegółowych efektów w odniesieniu do poszczególnych zajęć przewidzianych w programie studiów. Na poziomie sylabusów opracowanych do obowiązującego programu studiów poszczególnym zajęciom przypisano określoną liczbę efektów kierunkowych z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Zostały one sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Odniesienie założonych efektów kierunkowych do poszczególnych zajęć przedstawiono w tzw. macyrycy efektów uczenia się na kierunku zarządzanie.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na ocenianym kierunku zarządzanie są zgodne ze strategią Uczelni i jej misją, a także wdrażaną polityką jakości kształcenia. Kształcenie studentów prawidłowo koresponduje z potrzebami lokalnych i regionalnych pracodawców i innych przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Koncepcja kształcenia właściwie lokuje się w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których kierunek został przyporządkowany.

Efekty uczenia się przyjęte dla kierunku są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscyplinami, do których został on przyporządkowany. Sformułowane zostały zgodnie z aktualnym stanem wiedzy w zakresie dyscyplin nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których przyporządkowano kierunek. Uwzględniają one zakres działalności naukowej Uczelni w tych dyscyplinach. Efekty uczenia się są zgodne odpowiednio z 6. poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji w przypadku studiów pierwszego stopnia oraz 7. poziomem w odniesieniu do studiów drugiego stopnia. W ich opisie nie uwzględniono jednak wszystkich charakterystyk wynikających z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk II stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się przyjęte dla poszczególnych zajęć opisują w sposób specyficzny i realistyczny wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów w procesie nauczania. Zostały one odpowiednio powiązane ze wszystkimi efektami kierunkowymi. Kierunkowe i zajęciowe efekty uczenia się sformułowane zostały w sposób zrozumiały, z zastosowaniem właściwej

terminologii, a stopień ich konkretyzacji pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji ich osiągnięcia przez studentów i dokonania oceny.

W ramach kryterium 1 stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przyjętym zestawie kierunkowych efektów uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia nie zostały uwzględnione wszystkie charakterystyki wynikające z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk II stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji. W opisie kierunkowych efektów uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia nie uwzględniono w pełni charakterystyki PRK dotyczącej umiejętności brania udziału w debacie (charakterystyka P6S_UK) bądź jej prowadzenia (charakterystyka P7S_UK), jak również umiejętności w obszarze organizacji pracy (charakterystyka P6S_UO oraz P7S_UO). Na studiach drugiego stopnia nie zaplanowano we właściwy sposób efektu zgodnego z charakterystyką „zna i rozumie ... zasady ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego” (charakterystyka P7S_WK). Nie zaplanowano oczekiwanego na poziomie 7 PRK studiów o profilu ogólnoakademickim efektu w zakresie „umiejętności formułowania i testowania hipotez związanych z prostymi problemami badawczymi” (charakterystyka P7S_UW). W opisie efektu w obszarze umiejętności posługiwania się językiem obcym (efekt kierunkowy U01), założono jedynie „Potrafi formułować swoje wypowiedzi poprawnie językowo, zrozumiale i przekonująco w języku rodzimym i obcym na poziomie B2+”, bez wskazania oczekiwanej na tym poziomie kształcenia umiejętności posługiwania się „specjalistyczną terminologią” (charakterystyka P7S_UK).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

1. Zaleca się dostosowanie treści efektów uczenia się do charakterystyk II stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6 (studia pierwszego stopnia) i na poziomie 7 (studia drugiego stopnia) Polskiej Ramy Kwalifikacji.
2. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Przyjęty uchwałą Senatu Uczelni program studiów kierunku zarządzanie pierwszy i drugi stopień, profil ogólnoakademicki, obowiązujący od roku akademickiego 2023/2024, obok opisu zakładanych kierunkowych efektów uczenia się przewidzianych dla ocenianego kierunku, określa formę studiów, liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów na danym poziomie; obowiązującą siatkę studiów, tj. wykaz zajęć wraz z przypisaniem do nich liczby godzin zajęć, liczby punktów ECTS oraz planowanej formy zaliczenia (egzamin/zaliczenie); wymiar odbywania praktyk

zawodowych oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk; łączną liczbę godzin zajęć; uzyskiwany tytuł zawodowy, łączną liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych oraz zajęć do wyboru.

W dokumencie tym nie zawarto natomiast informacji nt. zajęć wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów; zasad i form odbywania praktyk zawodowych, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia. Informacje te Uczelnia przedstawiła w dokumencie pt. „Program studiów zarządzanie”, opracowanym odrębnie dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, który nie stanowi jednak formalnego dokumentu zatwierdzonego przez senat Uczelni lub inny określony w statucie organ Uczelni. Nie są więc spełnione wymogi dotyczące programów studiów wynikające z warunków określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661, z późn. zm.). Przyjęte uchwałą Senatu Uczelni programy studiów kierunku zarządzanie pierwszy i drugi stopień nie realizują bowiem obowiązku przypisania w programie studiów efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów do zajęć lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, zasad i form odbywania praktyk zawodowych, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia.

Jak wskazano powyżej, szczegółowe treści programowe określone zostały w sylabusach do poszczególnych zajęć. Są one zgodne z przyjętymi efektami uczenia się, aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których przyporządkowany został kierunek, uwzględniają one również wyniki działalności naukowej Uczelni w tych dyscyplinach. Jako przykład powiązania treści programowych kierunku zarządzanie z zakresem działalności naukowej Uczelni w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse można wskazać następujące obszary badawcze realizowane w Politechnice Bydgoskiej:

- Kompetencje relacyjne w tworzeniu wartości przedsiębiorstwa. Rola przywództwa i komunikacji w relacjach z otoczeniem, Projekt Narodowego Centrum Nauki / Opus 13 nr 2017/25/B/HS4/02135;
- Doskonalenie procesów transferu i komercjalizacji rozwiązań innowacyjnych między nauką a gospodarką, Projekt „Nauka dla społeczeństwa II”, 2023, zakwalifikowany do finansowania, planowany okres realizacji: 2024-2026;
- Dekonsumpcja jako alternatywny nurt racjonalizacji zachowań w dobie globalnego kryzysu gospodarczego, Projekt Miniatura, okres realizacji 2023.
- Oparte na agentach narzędzie wsparcia dla rozwoju polityki rolnej, Projekt: Agent-based support tool for the development of agricultural policies (AGRICORE), HORYZONT 2020 nr 816078, okres realizacji projektu: 2019-2024, Koordynator projektu: Carlos Leyva Guerrero (IDENER, Hiszpania);
- Rola miast w stosunkach międzynarodowych. Trzecia generacja wielopoziomowego zarządzania? (*The Role of Cities in International Relations. The Third-generation of Multi-level Governance?*, Cheltenham, UK, Northampton, MA, Edward Elgar Publishing, 2022);
- Kapitał relacyjny w biznesie: innowacyjność, wartość i konkurencyjność (*Relational Capital in Business: Innovation, Value and Competitiveness*, Wyd. Routledge, Taylor & Francis Group).

Przedstawione w sylabusach szczegółowe treści programowe są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów zapewniając możliwość uzyskania założonych efektów uczenia się. Są one jednocześnie adekwatne do potrzeb rynku pracy oferując studentom specjalistyczną wiedzę i umiejętności z zakresu zarządzania.

Kluczowe treści kształcenia na pierwszym stopniu studiów odnoszą się do zaawansowanej wiedzy z zakresu nauki o zarządzaniu i jakości (m.in. *podstawy zarządzania, nauka o organizacji*) oraz nauk pokrewnych (m.in. *mikroekonomia, finanse*). Student poszerza swoją wiedzę w ramach zajęć kierunkowych (m.in. *zarządzanie projektami, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie jakością*) oraz zajęć specjalnościowych (specjalność: *zarządzanie w handlu i usługach, marketing w organizacji, zarządzanie małą i średnią firmą*). Studentów wszystkich specjalności na studiach pierwszego stopnia obowiązuje również zaliczenie praktyk zawodowych w wymiarze 4 tygodni.

Na drugim stopniu studiów treści kształcenia odnoszą się do rozszerzonej wiedzy z zakresu nauki o zarządzaniu i jakości w ramach zajęć podstawowych (m.in. *konceptje zarządzania, etyka w zarządzaniu*) oraz nauk pokrewnych (m.in. *makroekonomia, statystyka matematyczna*). W kolejnych semestrach studiów studenci zdobywają specjalistyczną wiedzę z zakresu nauki o zarządzaniu i jakości w ramach zajęć kierunkowych (m.in. *zarządzanie strategiczne, negocjacje, systemy informacyjne zarządzania*) oraz zajęć specjalnościowych (specjalność: *zarządzanie w gospodarce cyfrowej, zarządzanie logistyką, nowoczesny marketing, rachunkowość dla menedżerów*). W ramach zajęć kierunkowych studenci studiów drugiego stopnia odbywają również zajęcia z *metodologii badań naukowych*.

Osiągnięcie kompetencji badawczych w zasadniczej mierze przypisano seminariom dyplomowym, które na studiach pierwszego stopnia zaprojektowano w wymiarze 60 godz. na studiach stacjonarnych oraz 30 godz. na studiach niestacjonarnych. Na studiach drugiego stopnia seminaria dyplomowe realizowane są odpowiednio w wymiarze 90 godz. na studiach stacjonarnych oraz 45 godz. na studiach niestacjonarnych.

Program studiów ocenianego kierunku wyróżniają specjalności dotyczące aktualnych zagadnień związanych z transformacją cyfrową, w tym nowoczesnym, cyfrowym marketingiem i e-biznesem. Program zajęć *handel elektroniczny i e-biznes*, zakłada opracowywanie przez studentów stron i sklepów internetowych dla rzeczywistych mikro i małych przedsiębiorstw. Wyniki prowadzonych wśród studentów badań wskazują, że doceniają oni taką formę realizacji zajęć (wyniki tych badań zostały zaprezentowane na międzynarodowych konferencjach naukowych, tj. KES2020, KES2021, IBIMA 2020; ISD2023).

Zgodnie z obowiązującym programem, studia pierwszego stopnia na kierunku zarządzanie trwają 6 semestrów i wymagają zdobycia łącznej liczby 180 punktów ECTS, natomiast na realizację studiów drugiego stopnia przewidziano 4 semestry i wymagają one zdobycia 120 punktów ECTS. Określony czas trwania studiów oraz nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS, konieczną do ukończenia studiów, jest więc zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz zapewnia możliwość osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się. Absolwent uzyskuje odpowiednio tytuł zawodowy licencjata (pierwszy stopień – poziom 6 PRK) lub magistra (drugi stopień – poziom 7 PRK).

W sylabusach do poszczególnych zajęć określono nakład pracy studenta niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć, uwzględniając wymiar zajęć zaplanowanych w formie zorganizowanej przez Uczelnię, jak również oczekiwany nakład pracy własnej studenta. Wymiar ten jest adekwatny do przypisanej danym zajęciom liczby punktów ECTS oraz wskazuje na oczekiwane

aktywności studenta mające zagwarantować osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Zastrzeżenia w tym zakresie budzić może natomiast wymiar punktów ECTS przypisany do zajęć z języka obcego na studiach pierwszego stopnia, którym w semestrze 1, 2, i 3 przypisano po 1 punkcie ECTS przy wymiarze 30 godzin lektoratów (na studiach stacjonarnych). W wymiarze tym nie przewidziano więc pracy własnej studenta niezbędnej do osiągnięcia założonego poziomu umiejętności językowych. **Rekomenduje się** poprawne zaprojektowanie w programie studiów pierwszego stopnia nakładu pracy studenta niezbędnego do osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do zajęć z języka obcego uwzględniając wymiar zajęć zaplanowanych w formie zorganizowanej przez Uczelnię, jak również oczekiwany nakład pracy własnej studenta.

W ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia i studenta, w przypadku części zajęć, założono stosunkowo duży udział konsultacji (tj. między 20 a 30 godz.), co nie znajduje jednak uzasadnienia w treściach programowych oraz metodach osiągania i realizacji efektów uczenia się. W sylabusach nie wskazano jakie specyficzne treści programowe, czy też inne zadania student miałby realizować w podanej formie we wskazanej liczbie godzin zajęć w formie konsultacji. **Rekomenduje się** poprawne oszacowanie oczekiwanego nakładu pracy studenta w poszczególnych formach jego aktywności zapewniając osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, w przypadku studiów stacjonarnych pierwszego stopnia, zaplanowana została przez Uczelnię w wymiarze 93 punktów ECTS. W odniesieniu do studiów niestacjonarnych są to odpowiednio 52 punkty ECTS. Kształcenie na studiach stacjonarnych drugiego stopnia zakłada realizację 61 punktów ECTS w ramach bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów. W przypadku studiów niestacjonarnych drugiego stopnia są to odpowiednio 33 punktów ECTS. Deklarowany przez Uczelnię wymiar punktów ECTS, jaki musi uzyskać student w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia, wypełnia istniejące w tym zakresie wymogi prawa, nie znajduje on jednak potwierdzenia w przedstawionym przez Uczelnię harmonogramie realizacji programu studiów. Wynika z niego, że ogólna liczba godzin zajęć zorganizowanych w przewidzianych w programie studiów formach, tj. wykłady, ćwiczenia, laboratoria, lektoraty oraz w ramach seminarium, określona w planie studiów stacjonarnych pierwszego stopnia wynosi 1830 godz. zajęć, a w przypadku studiów niestacjonarnych odpowiednio 1100 godz. zajęć. Do wymiaru tego doliczyć należy również obowiązkowe praktyki zawodowe w wymiarze 120 godz.

W programie studiów drugiego stopnia ogólna liczba godzin zajęć zorganizowanych w przewidzianych w programie studiów formach to odpowiednio 930 godzin zajęć w planie studiów stacjonarnych oraz 560 godziny zajęć w planie studiów niestacjonarnych. Do wymiaru tego jako godziny bezpośredniego kontaktu prowadzącego zajęcia ze studentami, Uczelnia zalicza dodatkowo godziny konsultacji. W konsekwencji jako łączną liczbę godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów Uczelnia, w zależności od specjalności, wskazuje między 2263 a 2284 godz. zajęć dla studiów stacjonarnych pierwszego stopnia oraz 1517 – 1544 godz. zajęć dla studiów niestacjonarnych (bez uwzględnienia 120 godz. praktyk). W przypadku studiów drugiego stopnia jest to analogicznie między 1509,5 a 1529,5 godz. zajęć dla studiów stacjonarnych oraz między 888,5 a 968,5 godz. zajęć dla studiów niestacjonarnych. Przyjęta przez Uczelnię koncepcja kształcenia na kierunku zarządzanie zakłada więc, że duża część programu studiów zaplanowana w formie

bezpośredniego kontaktu nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia i studenta realizowana jest w formach nie przewidzianych w planie studiów (tj. poza formalnie przyjętymi formami realizacji zajęć zaliczanymi do pensum dydaktycznego nauczyciela akademickiego). W przypadku studiów stacjonarnych pierwszego stopnia jest to między 433 a 454 godz. bezpośredniego kontaktu, a dla studiów drugiego stopnia analogicznie między 579,5 a 599,5 godz. Godziny te wynikają w większości z przypisanych w sylabusach do zajęć konsultacji, które nie stanowią jednak zorganizowanej formy zajęć wskazanej w harmonogramie realizacji programu studiów. Konsultacjom nie przypisano odrębnych, specyficznych, treści programowych oraz metod weryfikacji założonych efektów uczenia się, jak również nie stanowią one godzin wliczanych do pensum dydaktycznego nauczycieli akademickich. W przypadku części zajęć przypisane do nich godziny konsultacji przewyższają liczbę godzin zajęć przewidzianą w planie studiów. Przykładowo zajęciom ze *sprawozdawczości finansowej* (studia drugiego stopnia) przypisano po 45 godz. konsultacji na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, przy łącznej liczbie godzin zajęć (wykłady i ćwiczenia) odpowiednio 45 godz. na studiach stacjonarnych oraz 30 godz. na studiach niestacjonarnych. Zajęciom z *rynku finansowego* (studia drugiego stopnia) przypisano po 30 godz. konsultacji na studiach stacjonarnych oraz 15 godz. na studiach niestacjonarnych, przy łącznej liczbie godzin zajęć (wykłady i ćwiczenia) odpowiednio 45 godz. na studiach stacjonarnych oraz 25 godz. na studiach niestacjonarnych. Zajęciom ze *strategii marketingowych w sytuacji kryzysowej* (studia drugiego stopnia) przypisano po 20 godz. konsultacji na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, przy łącznej liczbie godzin zajęć (wykłady i ćwiczenia) odpowiednio 30 godz. na studiach stacjonarnych oraz 20 godz. na studiach niestacjonarnych. Uwzględniając obowiązujący na Uczelni wymiar godzin konsultacji nauczyciela akademickiego, wynikający z regulacji wewnętrznych oraz sposób ich organizacji, taki wymiar zajęć realizowanych w formie konsultacji przewidzianych do poszczególnych zajęć nie jest możliwy do przeprowadzenia przez kadrę dydaktyczną w ramach bezpośredniego kontaktu prowadzącego ze studentem. Wskazany sposób organizacji zajęć nie gwarantuje, że rzeczywista liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Wymagane jest zatem podjęcie przez Uczelnię działań dostosowujących realizację programu studiów do wynikających z niego założeń w zakresie przewidzianej liczby godzin zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie studenta z prowadzącym, przy czym w programie studiów należy zapewnić wypełnienie warunku wynikającego z przepisów prawa, tj. program studiów stacjonarnych, zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia, musi gwarantować, że co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów. Obecnie realizowany rzeczywisty wymiar zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów, w przypadku studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, nie jest zgodny z wymaganiami.

W programie studiów poprawnie zaplanowano sekwencję zajęć. Wynikający z harmonogramu realizacji programu studiów dobór form i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach wskazują, że formy praktyczne, tj. ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia laboratoryjne, lektorat języków obcych, ćwiczenia projektowe, seminarium, stanowią, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia, ponad 50% wskazanej w harmonogramie łącznej liczby godzin zajęć. Program obejmuje stosunkowo dużo zajęć realizowanych w laboratoriach komputerowych, tj. 120-180 godz. na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia oraz 105-180 godz.

na studiach stacjonarnych drugiego stopnia, zależnie od wybranej specjalności. Przyjęta struktura zapewnia osiągnięcie przez studentów założonych dla tych form zajęć efektów uczenia się.

Uczelnia dodatkowo (poza harmonogramem realizacji programu studiów), jako formę realizacji zajęć w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego bądź innej osoby prowadzącej zajęcia i studenta, wskazuje konsultacje stanowiące odpowiednio na studiach pierwszego stopnia ok. 19-20% (st. stacjonarne) lub 27-29% (st. niestacjonarne) wskazanej łącznej liczby godzin zajęć. Na studiach drugiego stopnia jest to odpowiednio 38-39% (st. stacjonarne) lub 37-42% (st. niestacjonarne) określonej łącznej liczby godzin zajęć. Jak wskazano wcześniej konsultacje jako forma realizacji zajęć, nie jest widoczna w harmonogramie organizacji zajęć na kierunku (planie zajęć), jak również nie jest w rzeczywistości możliwa do realizacji w podanym wymiarze w ramach godzin bezpośredniego kontaktu studenta i prowadzącego (w szczególności na studiach niestacjonarnych). Nie jest więc zapewniona możliwość osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, które w założeniu student powinien osiągnąć w czasie konsultacji realizowanych w formie bezpośredniego kontaktu z prowadzącym. **Rekomenduje się** w tym zakresie dopasowanie form zajęć i proporcji liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniając możliwość ich rzeczywistej realizacji, a tym samym stwarzając warunki do osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się.

W programie studiów stacjonarnych pierwszego stopnia przewidziano zajęcia z WF w wymiarze 60 godz., którym zgodnie z wymogami przepisów prawa, nie przypisano punktów ECTS.

Realizowany na ocenianym kierunku program studiów umożliwia studentom dokonywanie wyboru zajęć w wymaganym przepisami prawa wymiarze. Elastyczność kształtowania ścieżki kształcenia na kierunku zarządzanie zapewniona jest poprzez możliwość wyboru modułu specjalnościowego (w tym seminarium dyplomowego oraz praktyki zawodowej) w łącznym wymiarze 65 punktów ECTS oraz wybór języka obcego w wymiarze 5 punktów ECTS. Na studiach drugiego stopnia do zajęć do wyboru przyporządkowane zostało 71 punktów ECTS (59% łącznej liczby ECTS), w tym do lektoratów z języka obcego 2 ECTS.

Program studiów uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. Na pierwszym stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zajęciom i grupom zajęć związanym z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których został przyporządkowany kierunek zarządzanie, przyporządkowano 159 punktów ECTS, co stanowi 88% łącznej liczby punktów ECTS niezbędnych do ukończenia studiów na danym poziomie. Na studiach drugiego stopnia (stacjonarnych i niestacjonarnych) jest to odpowiednio 107 punktów ECTS, co stanowi 89% punktów ECTS.

Obowiązujący program studiów obejmuje zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości jednego języka obcego. W programie studiów pierwszego stopnia przewidziano łącznie 120 godzin lektoratu dla studiów stacjonarnych oraz 80 godzin dla studiów niestacjonarnych. Godziny te realizowane są w ciągu czterech semestrów studiów (1-4 semestr). Na studiach drugiego stopnia zajęcia prowadzone w języku obcym zaplanowano w wymiarze 30 godzin na studiach stacjonarnych i 20 godzin na studiach niestacjonarnych. Dodatkowo, aby pogłębić umiejętności językowe, studenci studiów drugiego stopnia mają możliwość realizacji części zajęć kierunkowych w języku angielskim (do wyboru). Na studiach drugiego stopnia student ma możliwość wybrania zajęć w języku obcym z następującej oferty: *strategic management, process management, management accounting, commercial law, corporate social responsibility*. Aktualnie studenci studiów drugiego stopnia nie

korzystają jednak z tej możliwości. **Rekomenduje się** podjęcie działań zapewniających obowiązkową realizację przez studentów studiów drugiego stopnia wybranych treści kierunkowych w języku obcym, zapewniając w ten sposób zapoznanie ich ze specjalistyczną terminologią z zakresu kierunku studiów, zgodnie z zapisami poziomu 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji.

W programie studiów kierunku zarządzanie w pewnym zakresie występują zajęcia obejmujące treści programowe z dziedziny nauk humanistycznych. Program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia obejmuje zajęcia z filozofii w wymiarze 2 ECTS. Uczelnia deklaruje również jako zajęcia obejmujące treści programowe z dziedziny nauk humanistycznych zajęcia z języka obcego, jednak zakres kształcenia językowego, w tym powiązanie treści kształcenia z kierunkiem studiów, powoduje, iż zajęcia te nie spełniają wymogu realizacji treści programowych z dziedziny nauk humanistycznych. Na studiach drugiego stopnia program studiów obejmuje zajęcia *etyka w zarządzaniu* oraz *kultura i elementy sztuki współczesnej* – w wymaganym łącznym wymiarze 5 punktów ECTS.

Uczelnia deklaruje, że w obecnym programie nie przewidziano zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, natomiast analiza stanu faktycznego wykazała, że w bieżącym roku akademickim 2023/2024 część zajęć na studiach pierwszego i drugiego stopnia realizowana jest w formule kształcenia zdalnego, w formie zajęć synchronicznych, za pośrednictwem platformy MS Teams (zapewniono dostęp do pakietu Office dla wszystkich pracowników i studentów). Zajęcia w formule zdalnej dotyczą wybranych form studiów, tj.:

- studia stacjonarne drugiego stopnia, formuła „Studuj i pracuj” – wykłady prowadzone są w formule zajęć synchronicznych;
- studia niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia – wykłady prowadzone są w formule zajęć synchronicznych w piątki po godz. 15.00.

Wskazaną realizację zajęć ujęto w zapisach programów studiów stacjonarnych (tj. możliwość realizacji wybranych wykładów metodą synchroniczną w przypadku studiów w formule „Studuj i pracuj”) oraz studiów niestacjonarnych (tj. możliwość realizacji metodą synchroniczną wykładów zaplanowanych do realizacji w piątki, zgodnie z harmonogramem zjazdów i rozkładem zajęć).

W warunkach związanych z występowaniem pandemii COVID-19 i wynikających z nich obostrzeń w procesie kształcenia na kierunku wykorzystywano w pełni możliwości kształcenia na odległość. Zajęcia realizowano metodą synchroniczną, zapewniającą bezpośrednią interakcję między studentem, a prowadzącym w czasie rzeczywistym. Wykłady, ćwiczenia oraz projekty i seminaria prowadzone były w trybie interaktywnym z użyciem wskazanych narzędzi informatycznych. Instrukcje do zajęć studenci otrzymywali w plikach PDF lub w postaci filmów MP4, a dyskusja z prowadzącym odbywała się online. Zajęcia prowadzone w laboratoriach specjalistycznych realizowane były metodami zakładającymi wykorzystanie kamery komputerowej. Zasady prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w warunkach ograniczeń wynikających z występowania wirusa COVID-19 określa zarządzenie Rektora z dnia 25 listopada 2021 r. w sprawie tymczasowego wprowadzenia realizacji zajęć dydaktycznych w formie zdalnej w semestrze zimowym roku akademickiego 2021/2022. Uczelnia nie wskazała natomiast istniejących regulacji w zakresie kształcenia na odległość obowiązujących od roku akademickiego 2023/2024, tj. po ustaniu sytuacji zagrożenia pandemicznego. Obowiązujące w tym zakresie regulacje ujęte zostały w zarządzeniu Rektora Z.132.2022/2023 z dnia 13.06.2023 w sprawie organizacji roku akademickiego 2023/2024 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, które dopuszcza kształcenie na odległość realizowane za pośrednictwem MS Teams

wyłącznie w wybranych rodzajach studiów, tj. studia stacjonarne drugiego stopnia, projekt „Studium i pracuj” – wykłady (ćwiczenia i inne zajęcia praktyczne odbywają się stacjonarnie) oraz studia niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia – zajęcia planowane w piątki wyłącznie w formie wykładów. Brak jest natomiast odrębnych regulacji gwarantujących wypełnienie warunków określonych w rozdz. 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661, z późn. zm.) w obszarze kształcenia na odległość. Rekomenduje się opracowanie regulacji formalnych gwarantujących wypełnienie warunków określonych w rozdz. 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661, z późn. zm.) w obszarze kształcenia na odległość.

W procesie kształcenia na kierunku zarządzanie pierwszy i drugi stopień, wykorzystywane są różnorodne metody dydaktyczne, co ma na celu zapewnienie osiągnięcia przez studentów założonych efektów uczenia się oraz ich stymulację do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie nauczania. W doborze metod dydaktycznych uwzględnione zostały osiągnięcia dydaktyki akademickiej również w zakresie wykorzystania metod i narzędzi informacyjno-komunikacyjnych. W zależności od zaplanowanej formy oraz tematyki prowadzonych zajęć stosowane są metody podające (wykład informacyjny i problemowy, prezentacja multimedialna) oraz metody aktywizujące (studia przypadków, praca indywidualna i grupowa, rozwiązywanie zadań, gry dydaktyczne, dyskusja moderowana). Często wykorzystywaną metodą podnoszącą kompetencje analityczne studentów jest metoda projektów. W programie studiów określone zostały również zajęcia, które realizowane są w grupach laboratoryjnych, co umożliwi w większym zakresie indywidualną pracę nauczyciela ze studentem w pracowni komputerowej. Nauczyciele akademicy i studenci kierunku w realizacji zajęć powszechnie wykorzystują programy z pakietu Office 365 (Word, Excel, PowerPoint). Kluczowymi metodami umożliwiającymi przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej jest m.in. aktywizowanie studentów do samodzielnego myślenia, poszukiwania źródeł informacji, nauka prezentowania efektów własnej pracy lub w ramach pracy zespołowej, nabywanie umiejętności odbioru i przekazu, a także wzajemnego korzystania z doświadczeń innych. Duża liczba zajęć realizowanych w laboratoriach komputerowych zapewnia nabycie wysokich umiejętności posługiwania się narzędziami i aplikacjami informatycznymi, niezbędnymi w prowadzeniu działalności badawczej, jak również w przyszłej pracy zawodowej. Realizacja zajęć audytoryjnych i projektowych nakierowana jest na rozwijanie umiejętności zespołowego rozwiązywania problemów oraz doskonalenia umiejętności komunikacyjnych. W trakcie zajęć studenci rozwiązują studia przypadków (case study) i przedstawiają rozwiązania na zajęciach; prowadzą dyskusję odnoszącą się do przeczytanej literatury do zajęć (przygotowuje to studentów do prowadzenia dyskusji podczas konferencji naukowych oraz do egzaminu dyplomowego); przygotowują pisemne raporty analityczne (w pracy indywidualnej lub zespołowej) na podstawie danych źródłowych opracowanych pod kierunkiem prowadzącego i przeanalizowanych z uwzględnieniem wytycznych nauczyciela; wygłaszają publicznie prezentacje na podstawie materiału opracowanego samodzielnie lub grupowo poza zajęciami. Szczegółowe metody oraz techniki kształcenia stosowane w toku nauczania są zróżnicowane i dopasowane zarówno do zajęć, jak i poziomu zaawansowania studentów.

Realizowany na kierunku zarządzanie program studiów pierwszego i drugiego stopnia zakłada szerokie wykorzystanie w procesie dydaktycznym narzędzi analitycznych oferowanych przez oprogramowanie MS Excel umożliwiających realizację ćwiczeń z aktywnym rozwiązywaniem problemów. Wykorzystanie wskazanych narzędzi informatycznych w trakcie realizacji zajęć przygotowuje studentów do

prowadzenia analiz procesów zachodzących w organizacji zgodnie ze standardami właściwymi dla kierunku zarządzanie.

Metody dydaktyczne stosowane w ramach ćwiczeń audytoryjnych i laboratoriów sprzyjają także rozwojowi umiejętności z zakresu interpersonalnej komunikacji i przygotowują do wykonywania prac zespołowych. Sposoby kształcenia stosowane w trakcie studiów, oprócz wsparcia teoretycznego, umacniają umiejętności praktyczno-analityczne. W ramach realizacji programu studiów założono wykonanie szeregu projektów bazujących na rzeczywistych danych. Jako przykład zajęć przygotowujących studentów do prowadzenia badań naukowych na studiach pierwszego stopnia podać można *techniki organizatorskie i decyzyjne*, które prowadzone są z wykorzystaniem narzędzi silnie oddziaływujących na osobowość, takich jak: zestaw modelowania IDEO do Design Thinking z Stanford University (USA) oraz Culture & Behaviour; testy kultury Hofstede (płatne narzędzie internetowe z Holandii). Zastosowane ćwiczenia i zadania w formie projektów mają na celu wspólne tworzenie wiedzy i formułowanie wspólnych wniosków. W ramach zajęć audytoryjnych z *marketingu* oraz *badania marketingowych* studenci, po uzyskaniu wiedzy z zakresu metod badawczych, mają możliwość praktycznego zapoznania się z zogniskowanym wywiadem grupowym, który prowadzony jest w profesjonalnym laboratorium – Pracowni Fokusowej. Laboratorium wyposażone jest w odpowiedni sprzęt, w tym: kamery i mikrofony kierunkowe oraz specjalistyczny program do nagrywania dźwięku i obrazu. Bezpośredni podgląd na przeprowadzane badania możliwy jest dzięki obserwatorium, znajdującym się za lustrem weneckim, które pozwala na zarejestrowanie, a następnie przeanalizowanie reakcji uczestników biorących udział w badaniu. W przygotowaniu jest również innowacyjna pracownia z Eye-tracking. Dzięki pracowni studenci będą mieli możliwość praktycznego zastosowania Eye-tracking w badaniach marketingowych. Na zajęciach z *zarządzania procesami* (studia drugiego stopnia) wprowadzono oprogramowanie FlexSim, stosowane do projektowania, modelowania i optymalizacji procesów. Podczas zajęć studenci uzyskują możliwość zapoznania się z budową, możliwościami i obsługą tego stosowanego w praktyce narzędzia do symulacji i optymalizacji procesów. Studenci w ramach zajęć z *zarządzania projektami* przygotowują projekty społeczne z wykorzystaniem poznanych metod ankietowych, wywiadu, obserwacji oraz desk research.

Stosowane metody kształcenia umożliwiają uzyskanie przez studentów kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia oraz B2+ na poziomie studiów drugiego stopnia. W zależności od zakresu przerabianej tematyki i potrzeb dydaktycznych wykorzystywane są różnorodne metody i techniki, w tym dyskusja, case study, praca w grupie, gry dydaktyczne.

Stosowane metody kształcenia, w tym także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością, jak również realizowanie indywidualnych ścieżek kształcenia. Zgodnie z Regulaminem Studiów studenci mają możliwość realizacji zajęć w oparciu o indywidualną organizację studiów. Tryb ten pozwala na ustalenie, w porozumieniu z prowadzącym, indywidualnych terminów realizacji zajęć oraz indywidualnych terminów zaliczeń i egzaminów. Dla studentów z niepełnosprawnością mogą zostać zorganizowane dodatkowe, uzupełniające lub wyrównawcze zajęcia dydaktyczne. Na stronie internetowej Uczelni umieszczone zostały wskazówki dla osób prowadzących zajęcia dydaktyczne ze studentami z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Praktyki na kierunku zarządzanie odbywają się podczas 4 semestru na studiach pierwszego stopnia w wymiarze 4 tygodni w trakcie wakacji (120h). Praktyki odbywają się zgodnie z regulaminem ogólnouczelnianym oraz ustaloną i stale ewaluowaną procedurą, co znajduje potwierdzenie w dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię. Systemowo weryfikowany jest zarówno wybór miejsca praktyk, jak ich przebieg w trakcie (ok. 10 % jest weryfikowana kontrolnie podczas trwania). Istnieją spisane zasady postępowania, jeśli w wyniku weryfikacji kontrolnej pojawią się nieprawidłowości. Wydział w wyniku wieloletniej współpracy, a także na podstawie wzajemnych umów z przedsiębiorcami zapewnia studentom pewną pulę miejsc do odbycia praktyki zawodowej. Forma finalnego zaliczenia praktyki obejmuje m.in. wypełnione dzienniczki praktyk, sprawozdanie i opinię z zakładu pracy, zaliczenie ustne oraz ankiety ewaluacyjne dotyczące zadowolenia stron z odbytego procesu praktyki zawodowej. Ankietyzacja pracodawców w trakcie trwania tego procesu służy również do zwiększenia wiedzy Uczelni na temat oczekiwanych przez pracodawców kompetencji studentów.

Proces nauczania i uczenia się realizowany jest w trybie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Sposób organizacji procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku, w tym rozplanowanie zajęć, umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział studenta w zajęciach i samodzielne uczenie się, a czas przeznaczony na sprawdzenie i ocenę efektów uczenia się umożliwia ich weryfikację oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach. Rok akademicki, zgodnie z Regulaminem Studiów, rozpoczyna się 1 października i kończy 30 września następnego roku. Obejmuje on: 15 tygodni zajęć dydaktycznych (jeden semestr), cztery sesje egzaminacyjne bez zajęć dydaktycznych oraz okresy wakacji: zimowe, wiosenne i letnie. Harmonogram organizacji roku akademickiego jest ustalany przez Rektora w konsultacji z samorządem studenckim. Informacje na ten temat są publikowane na stronie internetowej Uczelni co najmniej trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego. Dla studiów niestacjonarnych terminy zjazdów ustala Rektor. Semestr zimowy i letni obejmuje po 9 zjazdów dydaktycznych, a w czasie sesji egzaminacyjnych planowane są 3 dodatkowe zjazdy. Takie rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się, a czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia ich weryfikację oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Plan zajęć na studiach stacjonarnych jest tworzony tak, aby zapewnić efektywne wykorzystanie czasu na naukę. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku. Dla studentów drugiego stopnia dostępny jest tryb „Studiuj i pracuj”. Studenci na etapie rekrutacji mają możliwość złożenia deklaracji, która formuła im bardziej odpowiada. Zajęcia w formule „Studiuj i pracuj” realizowane są od godziny 16.00, w trybie hybrydowym, tj. trzy dni w tygodniu odbywają się zajęcia stacjonarne obejmujące ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne i projektowe, oraz dwóch dni obejmujących wykłady i seminarium dyplomowe prowadzone w trybie zdalnym.

W przypadku studiów niestacjonarnych zajęcia odbywają się w piątki (po godzinie 16), soboty i niedziele, przy dążeniu do równomiernego rozłożenia obciążenia dydaktycznego.

Struktura grup zajęciowych jest dostosowana do charakteru prowadzonych zajęć. Wykłady realizowane są wspólnie dla wszystkich studentów danego roku. W przypadku ćwiczeń audytoryjnych limit wynosi do 36 studentów. Dla ćwiczeń laboratoryjnych, projektowych, seminariów oraz lektoratów językowych, liczba studentów wynosi od 13 do 18 osób. Taka organizacja procesu nauczania umożliwia osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się, w tym kształtowania kompetencji badawczych.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione częściowo

Uzasadnienie

Zaprojektowane treści programowe oraz wykorzystane metody kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia prowadzonych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych są zgodne z aktualnym stanem wiedzy i metodyki badań w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse, do których przyporządkowany został kierunek, uwzględniają one również wyniki działalności naukowej Uczelni w tych dyscyplinach co umożliwia studentom osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Program studiów obejmuje zajęcia związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową we wskazanych dyscyplinach. Na ocenianym kierunku poprawnie określono czas trwania studiów, nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów, jak również nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się. W programie studiów poprawnie zaplanowano sekwencję zajęć. W harmonogramie programu studiów dominują formy praktyczne realizacji zajęć, co zapewnia osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się. W harmonogramie realizacji programu studiów odpowiedniego zaplanowania wymagają natomiast konsultacje, które Uczelnia przyjęła jako jedną z form realizacji zajęć w bezpośrednim kontakcie nauczyciela akademickiego lub innej osoby prowadzącej zajęcia i studenta, dostosowując ich organizację do rzeczywistych możliwości osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Program studiów umożliwia wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie, według zasad, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Obejmuje on również zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości języka obcego. Stosowane metody dydaktyczne są różnorodne, specyficzne i zapewniają osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się, w tym umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Treści programowe przypisane do zajęć zawarte są w dostępnych dla studentów sylabusach. Organizacja procesu nauczania i uczenia się na studiach pierwszego i drugiego stopnia prowadzonych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się, a czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia ich weryfikację oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

W ramach kryterium 2 stwierdzono następujące nieprawidłowości w realizacji programu studiów:

1. Nie są spełnione wymogi dotyczące programów studiów wynikające z warunków określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661, z późn. zm.). Przyjęte uchwałą Senatu Uczelni (lub innego określonego w statucie organu Uczelni) programy studiów kierunku zarządzanie pierwszy i drugi stopień nie realizują bowiem obowiązku przypisania w programie studiów efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów do zajęć lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, zasad i form odbywania praktyk

zawodowych, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia.

2. Uczelnia dużą część zajęć realizowanych w formie bezpośredniego kontaktu prowadzącego ze studentami zaplanowała w formie konsultacji do zajęć. Konsultacje, w obecnie obowiązującym programie studiów, nie stanowią jednak formy zajęć przewidzianej w planie studiów, nie przypisano im specyficznych treści programowych, jak również nie stanowią one godzin wliczanych do pensum dydaktycznego nauczycieli akademickich. Uwzględniając obowiązujący na Uczelni wymiar godzin konsultacji nauczyciela akademickiego wynikający z wewnętrznych uregulowań oraz sposób ich organizacji, określony w programie studiów ich wymiar na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia, nie jest możliwy do realizacji. W konsekwencji obecnie realizowany wymiar zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów w przypadku studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia nie jest zgodny z wymaganiami.
3. W programie studiów pierwszego stopnia nie uwzględniono adekwatnego do wymogów prawa wymiaru treści programowych z zakresu nauk humanistycznych, tj. w wymiarze min. 5 punktów ECTS.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

1. Zaleca się spełnienie wymogów prawa dotyczących programów studiów wynikających z warunków określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 661, z późn. zm.), tj. przypisanie w programie studiów pierwszego i stopnia kierunku zarządzanie efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów do zajęć lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, zasad i form odbywania praktyk zawodowych, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia.
2. Zaleca się podjęcie przez Uczelnię działań dostosowujących realizację programu studiów do wynikających z niego założeń w zakresie przewidzianej liczby godzin zajęć realizowanych w bezpośrednim kontakcie studenta z prowadzącym, przy czym w programie studiów stacjonarnych należy zapewnić wypełnienie warunku wynikającego z przepisów prawa, tj. program studiów stacjonarnych, zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia, musi gwarantować, że co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w formie zajęć realizowanych w trybie bezpośredniego kontaktu studenta z nauczycielem akademickim lub inną osobą prowadzącą zajęcia.
3. Zaleca się zaprojektowanie w programie studiów pierwszego stopnia treści programowych z dziedziny nauk humanistycznych, w którym zgodnie z wymogami prawa przypisana zostanie liczba punktów ECTS w wymiarze min. 5 punktów.
4. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstawaniu zdiagnozowanych nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji na kierunek zarządzanie pierwszy i drugi stopień, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i bezstronne zapewniając kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku. Zasady rekrutacji kandydatów na studia szczegółowo reguluje uchwała Senatu określająca m.in. przyjęte kryteria w odniesieniu do studiów pierwszego stopnia, obejmujące wyniki egzaminów maturalnych lub dojrzałości. Laureaci konkursów międzynarodowych i laureaci oraz finaliści olimpiad stopnia centralnego są przyjmowani według zasad określonych odrębnymi Uchwałami Senatu Politechniki Bydgoskiej. Postępowanie klasyfikacyjne na kierunek zarządzanie w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na studia pierwszego stopnia odbywa się na podstawie rankingu sumy punktów procentowych uzyskanych przez kandydata na pisemnym egzaminie maturalnym z trzech przedmiotów obowiązkowych: języka polskiego, języka obcego, matematyki oraz z przedmiotu obowiązkowego lub dodatkowego do wyboru spośród: matematyki, historii, wiedzy o społeczeństwie, geografii, biologii, chemii, które zostają przeliczone według podanego algorytmu. Przyjęte procedury umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się.

O przyjęcie na studia drugiego stopnia mogą ubiegać się absolwenci z tytułem licencjata lub inżyniera kierunku obieralnego oraz kierunków: zarządzanie i marketing, zarządzanie i inżynieria produkcji, finanse i rachunkowość, ekonomia, jak również pozostałych kierunków studiów realizowanych we wszystkich obszarach nauk lub przyporządkowanych do wszystkich dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2018 r.

Kandydaci pozostałych kierunków przystępują do rozmowy kwalifikacyjnej celem potwierdzenia efektów uczenia się. Szczegółowy zakres zagadnień na rozmowę kwalifikacyjną uchwała Rada Programowa i podaje do wiadomości na co najmniej trzy miesiące przed terminem rozpoczęcia rekrutacji na studia drugiego stopnia. Za pozytywny wynik rozmowy przyjmuje się minimum 51%. Uzyskanie z rozmowy kwalifikacyjnej oceny niższej niż 4,0 zobowiązuje kandydata do uzupełnienia efektów uczenia się z dwóch zajęć z zakresu studiów pierwszego stopnia, o których decyduje komisja kwalifikacyjna.

Szczegółowe zapisy dotyczące warunków, trybu oraz terminów rekrutacji zawierają Uchwały Senatu Politechniki Bydgoskiej.

W warunkach rekrutacji na studia nie zostały uwzględnione informacje o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów. Uwzględniając przewidywane w ramach realizacji programu studiów wykorzystanie metod i technik kształcenia na odległość, **rekomenduje się** uzupełnienie informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów już na etapie procesu rekrutacji.

Obowiązujące na kierunku warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów kierunku zarządzanie. Zasady te zostały określone w Regulaminie studiów. W przypadku przenoszenia się studenta z innej uczelni lub innego kierunku Politechniki Bydgoskiej Rada Programowa na wniosek studenta po przedstawieniu dokumentacji przebiegu studiów odbytych

w uczelni macierzystej, ustala różnice w osiągniętych efektach uczenia się, w stosunku do efektów zakładanych w programie studiów kierunku zarządzanie prowadzonym w Politechnice Bydgoskiej. Rada programowa lub Dziekanat analizuje, czy i na którym semestrze student może podjąć studia z uwzględnieniem dopuszczalnego długu punktowego i w razie potrzeby wskazuje różnice programowe do realizacji. Prodziekan do spraw kształcenia i spraw studenckich wydziału prowadzącego kształcenie podejmuje decyzję w sprawie przeniesienia potwierdzonych efektów uczenia się wyrażonych w punktach ECTS, oraz zasad i terminu uzupełnienia różnic programowych/ długu punktowego.

Obowiązujące na kierunku warunki i procedury potwierdzania efektów uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów opisane zostały w Uchwale Senatu nr 9/431 z dnia 18 września 2019 r. Uczelnia stworzyła narzędzia służące potwierdzaniu efektów uczenia się określając, m.in. zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się oraz sposób powoływania i tryb działania komisji weryfikujących. Proces potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w kształceniu poza systemem studiów następuje zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. 2023 poz. 742). Ma on na celu zaliczenie kandydatowi określonych modułów/zajęć wraz z przypisaniem do każdego z nich efektów uczenia się oraz liczby punktów ECTS przewidzianych w programie studiów, bez konieczności jego uczestnictwa w pełnym wymiarze zajęć dydaktycznych.

Funkcjonujące na ocenianym kierunku zasady i procedury dyplomowania zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się przewidzianych na zakończenie studiów. Są one szczegółowo zapisane w Regulaminie studiów. Obszar ten regulowany jest dodatkowo Wydziałową Procedurą dyplomowania z dnia 22.05. 2023 r. Zgodnie z istniejącymi w tym zakresie procedurami Rada Programowa kierunku dokonuje weryfikacji i zatwierdzenia zaproponowanych tematów. Temat pracy dyplomowej musi być zgodny z kierunkiem studiów i powinien zostać podjęty przed końcem zajęć dydaktycznych w semestrze poprzedzającym ostatni semestr studiów. Przy ustalaniu tematów prac dyplomowych są brane pod uwagę zainteresowania naukowe i ogólniej zawodowe studentów, możliwości Uczelni, a także potrzeby gospodarcze regionu i kraju. Student ma prawo do zaproponowania własnego tematu pracy dyplomowej oraz do zmiany promotora, jak i tematu prac. Praca dyplomowa, poza oceną merytoryczną, sprawdzana jest z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego. Promotorzy, recenzenci oraz studenci zobowiązani są do korzystania z systemu APD zgodnie z zarządzeniem Rektora. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej, zaliczenie wszystkich semestrów studiów oraz spełnienie wymogów formalnych i programowych. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez Prodziekana ds. kształcenia i spraw studenckich. Przebieg egzaminu dyplomowego jest zgodny z wytycznymi Regulaminu studiów §38. Szczegółowe zasady przebiegu egzaminu dyplomowego są opisane dodatkowo w procedurze dyplomowania WZ udostępnionej na stronie Wydziału w zakładce Student Dyplomowanie.

Warunkiem ukończenia studiów jest uzyskanie określonych w programie kształcenia efektów uczenia się i wymaganej liczby punktów ECTS, odbycie przewidzianych praktyk, złożenie egzaminu dyplomowego oraz pracy dyplomowej.

Obowiązujące na kierunku ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się, w tym metody stosowane w procesie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji i oceniania efektów uczenia się. Dają one możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów

z niepełnosprawnością. Zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość procesu weryfikacji oraz wiarygodność i porównywalność ocen oraz określają zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie. Zasady ogólne sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się określa Regulamin studiów. Każda forma zajęć kończy się zaliczeniem na ocenę lub egzaminem i jest oceniany według skali ocen zawartej w regulaminie studiów (pkt § 22). Za sprawdzanie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przypisanych do poszczególnych zajęć odpowiada prowadzący. Metody weryfikacji efektów uczenia się i warunki zaliczenia poszczególnych zajęć umieszczone są w sylabusie. W przypadku praktyki zawodowej weryfikacji dokonuje pełnomocnik dziekana do spraw praktyk zawodowych po uprzedniej, pozytywnej ocenie praktykanta przez opiekuna zakładowego.

Stosowane na kierunku sposoby oceny osiągnięcia efektów uczenia się dostosowywane są do różnych formy pracy nauczyciela ze studentami, w tym kształcenie na bazie problemu, projektu czy studium przypadku. Metoda sprawdzania i oceniania efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji jest dobierana w zależności od formy i specyfiki zajęć. Najczęściej stosowane są zaliczenia i egzaminy pisemne, projekty, prezentacje, które – w zależności od stopnia studiów i specjalności – stanowią od 54% do 62% wszystkich metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia. Rzadziej stosuje się zaliczenia i egzaminy ustne (od 6% do 8% wszystkich metod). Stosuje się też ocenę aktywności, wypowiedzi ustne i udział w dyskusji. metod w przekroju kierunkowych efektów uczenia się.

W przypadku zajęć prowadzonych w laboratoriach komputerowych stosowane metody weryfikacji to m.in. ocena opracowanych rozwiązań w postaci elektronicznej. Przykładem takiej formy weryfikacji może być opracowany w ramach zajęć *handel elektroniczny i e-biznes* projekt strony lub sklepu internetowego, bądź też rozwiązania zadań wykonane w arkuszu kalkulacyjnym w ramach zajęć *zastosowanie informatyki w handlu i usługach*.

Stosowane metody weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się pozwalają na sprawdzenie i ocenę przygotowania studentów do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Uczelnia obecnie wdraża systemem SYLABUS, który w założeniu umożliwić ma dokładniejszą analizę stosowanych metod weryfikacji w odniesieniu do założonych efektów uczenia się.

Dostosowanie realizacji procesu kształcenia dla osób ze szczególnymi potrzebami ujęte zostało w Regulaminie studiów. Uczelnia zobowiązuje się zapewnić studentom ze szczególnymi potrzebami warunki do pełnego udziału w procesie kształcenia na równych zasadach z innymi osobami, co oznacza dostosowanie procesu kształcenia do potrzeb tych studentów wynikających ze stanu zdrowia. Egzaminy oraz inne formy weryfikacji wiedzy (zaliczenia, kolokwia, projekty itp.) dostosowywane są do potrzeb i możliwości percepcyjnych osób z niepełnosprawnościami.

Sposób rozwiązywania sytuacji konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się reguluje Regulamin studiów. Zgodnie z jego zapisami, w szczególnie uzasadnionych przypadkach (np. nieprawidłowości podczas trwania zaliczenia, zakres weryfikowanych efektów uczenia się jest niezgodny z sylabusem, skrócenie czasu zaliczenia, niezgodny z sylabusem sposób przeprowadzenia zaliczenia) na pisemny wniosek studenta złożony do prodziekana do spraw kształcenia i spraw studenckich w ciągu 7 dni od daty ogłoszenia wyników zaliczenia poprawkowego, prodziekan do spraw kształcenia i spraw studenckich może zarządzić zaliczenie komisyjne, które powinno zawierać część ustną i odbyć się w terminie do 7 dni od daty złożenia wniosku. W przypadku studiów niestacjonarnych dopuszcza się przystąpienie do zaliczenia komisyjnego na najbliższym zjeździe. Zaliczenie komisyjne przeprowadza komisja w składzie co najmniej trzech osób, powołana przez prodziekana do spraw

kształcenia i spraw studenckich, której przewodniczy prodziekan do spraw kształcenia i spraw studenckich lub inny wyznaczony przez niego pracownik dydaktyczny. Na wniosek studenta w skład komisji mogą wejść jako obserwatorzy: opiekun roku i/lub przedstawiciel organu samorządu studenckiego.

Obecnie na kierunku zarządzanie weryfikacja efektów uczenia się prowadzona jest wyłącznie w siedzibie Uczelni.

Założone efekty uczenia się w ramach umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie B2 na studiach pierwszego stopnia, a w przypadku studiów drugiego stopnia B2+, weryfikowane są podczas lektoratów przy wykorzystaniu takich metod jak kolokwium, wypowiedź ustna, wypowiedź pisemna i prezentacja.

Osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się uwidocznione jest w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, projektów, prac dyplomowych. Prace dyplomowe muszą być zgodne z udostępnionymi studentom „Wytycznymi i Zaleceniami w sprawie przygotowywania prac dyplomowych licencjackich i magisterskich na kierunku zarządzanie”. Weryfikacja osiągnięcia kompetencji badawczych prowadzona jest przede wszystkim w ramach seminariów dyplomowych. Szczególną uwagę przywiązuje się do nieprawidłowości prowadzących do plagiatów i wynikających z tego zagrożeń. Efektem pierwszego etapu nabycia kompetencji badawczych jest zaliczenie konspektu pracy dyplomowej, którego wzór jest dostępny na stronie internetowej Wydziału oraz napisanie jednego rozdziału pracy dyplomowej. Tematy prac zatwierdzane są przez Radę Programową. Tematyka prac jest związana z kierunkiem prowadzonych badań naukowych promotorów prac w ramach dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, preferencjami studentów oraz potrzebami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Przykładowo prace studentów dotyczą zagadnień motywowania pracowników we współczesnych organizacjach, wykorzystania narzędzi zarządzania jakością w przedsiębiorstwie, preferencji i zachowań klientów, budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw itp. W ramach swoich prac studenci opracowują przynajmniej jeden rozdział badawczy, który w większości przypadków przygotowywany jest na podstawie zebranego materiału ze źródeł pierwotnych w ramach zrealizowanego samodzielnie badania lub źródeł wtórnych. W badaniach empirycznych studenci stosują m.in. metody ankietowe, wywiady, obserwacje i studia przypadków. Studenci opracowują i analizują zebrane dane, wyciągają stosowne wnioski i wskazują rekomendacje. Dodatkowo, studenci studiów drugiego stopnia, do obrony pracy dyplomowej, przygotowują prezentację w PowerPoint, w której przedstawiają koncepcję, procedurę i wyniki zrealizowanego badania. Stosowane w procesie dyplomowania metody weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się uznać należy za właściwe z punktu widzenia weryfikacji kompetencji badawczych studentów.

Dokumentowanie efektów uczenia się odbywa się zgodnie z zarządzeniem Rektora Z.5.2023.2024 z dnia 14 września 2024 r. Protokoły zaliczeń i egzaminów są wyłącznie w wersji elektronicznej. Wszystkie zaliczenia i egzaminy odbywają się w formie stacjonarnej, tj. w siedzibie Uczelni bez względu na formę prowadzenia zajęć. Prace dokumentujące osiągnięcie efektów uczenia się w wersji drukowanej przechowywane są w dokumentacji prowadzących zajęcia nauczycieli, a prace elektro-niczne są w większości zapisywane w MS Teams w zespołach przedmiotowych na dany semestr. Z każdego egzaminu dyplomowego sporządzany jest elektroniczny protokół. Praca dyplomowa i recenzje przygotowywane są wyłącznie w wersji elektronicznej i znajdują się w systemie Archiwizacji Prac Dyplomowych.

Dokonany przegląd prac etapowych (egzaminów, projektów, prace zaliczeniowych) oraz dyplomowych potwierdził, że ich rodzaj, forma, tematyka i metodyka oraz stawiane im wymagania są dostosowane do poziomu i profilu studiów, efektów uczenia się oraz dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany. W odniesieniu do części ocenianych zajęć stwierdzono natomiast brak prac weryfikujących umiejętności indywidualne studenta, bowiem wszystkie prace zaliczeniowe miały charakter prac zespołowych. Potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się stanowią egzaminy oraz kolokwia, jak również prace przejściowe w formie projektów oraz case studies zawierające w wielu przypadkach autorskie analizy problemów, w tym przeprowadzone przy wykorzystaniu właściwych narzędzi informatycznych. Egzaminy odbywają się w formie pisemnej lub ustnej. Stosowane metody umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania studenta do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. Są one w większości zgodne z założeniami przyjętymi w sylabusach do zajęć, choć stwierdzono również pojedyncze przypadki zmiany formy weryfikacji w stosunku do założeń przedstawionych w sylabusie (np. *konceptje zarządzania, kształtowanie nowych produktów*).

Oceniane prace dyplomowe w większości spełniały wymogi stawiane pracom licencjackim/magisterskim, a realizowane tematy były zgodne z efektami uczenia się dla kierunku oraz jego zakresem. Zdarzały się jednak przypadki braku odpowiedniego opisu przyjętej na potrzeby pracy metodyki badań, czy też zawyżania ocen z prac dyplomowych.

Osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, monitorowane jest również poprzez badanie zawodowych losów absolwentów, jednak, jak wskazuje Uczelnia, niekompletność odpowiedzi respondentów w badaniu ankietowym i bardzo niski odsetek biorących w nim udział, uniemożliwia wyciągnięcie wniosków do wprowadzenia zmian w programach nauczania na prowadzonych przez Wydział Zarządzania kierunków studiów. Uczelnia prowadzi prace nad zmianą obowiązującej procedury badania losów zawodowych absolwentów. Informację o sytuacji absolwentów kierunku zarządzanie na rynku pracy monitorowane jest natomiast w oparciu o ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych ELA.

Skuteczność osiągania założonych efektów uczenia się przejawia się również we współpracy studentów kierunku działających w kołach naukowych w ramach realizacji badań. Wyniki tych badań stanowią przedmiot publikacji naukowych. Przykładami takich działań są publikacje współautorskie/autorskie członków kół naukowych, m.in.:

- Jakubczak A., Gotowska M., Tomaszewicz A., Andrzejewska A., *The Use of Team Management Methods to Design Socially Responsible Services — A Case Study*, Sustainability, 2022, 2, 14 (18), On-line, Challenges and Possibilities for Sustainable Development in a Baltic Sea Region Context – Volume 2, Impact Factor: 3.900, MEIN: 100, DOI: 10.3390/su141811384M.
- Jakubczak A., Czech Ł., Tomaszewicz A., *Wypalenie zawodowe kadry kierowniczej instytucji bankowych posiadających polski kapitał*, W: Zarządzanie – Technologie – Informatyka / Redakcja naukowa: Anna Górńska, Karolina Szwedzka, Rafał Stachyra, Łódź: Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph, 2022.
- Tomaszewicz A., 2020, *Wegetarianizm w aspekcie rozwoju ekokonsumpcji, rozdział w monografii*, pt. „Naukowa analiza wybranych problemów społecznych” pod red. K. Kalbarczyk i K. Skrzątek, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL sp. z o.o., Lublin, s. 225-234.

- Tomaszewicz A., A. Murawska, 2020, *Zalety i wady wybranych metod zarządzania przedsiębiorstwem*, rozdział w monografii pt. *Znaczenie zarządzania we współczesnym świecie*, pod red. A. Krzysztofek, Wydawnictwo Naukowe ARCHAEGRAPH, Łódź-Kielce, s. 253-264.

Studenci kierunku biorą również udział w seminariach i konferencjach w formie wystąpień. Przykładowo przedstawiciele studenckiego Koła Naukowego Kreowania Rozwoju występowali w ramach Baltic University Programme (BUP):

- Symposium 2023, prezentacja wyników badań pt.: *Social responsibility and professional career of young Polish women in the perspective of sustainable development*;
- Symposium 2022, prezentacja wyników badań pt. *The importance of corporate social responsibility in researching the level of employee loyalty to the company*;
- Symposium 2021, prezentacja wyników badań pt. *The use of team management methods to design socially responsible services- a case study*.

Brali oni czynny udział w XX Międzynarodowej Studenckiej Konferencji Naukowej pt. EKONOMIA I NAUKI SPOŁECZNE WOBEC KRYZYSÓW XXI WIEKU z referatami pt. „Sytuacja i uwarunkowania rozwoju kariery zawodowej młodych Polek w perspektywie zrównoważonego rozwoju” oraz "Społeczna odpowiedzialność biznesu, a zachowania konsumentów na rynku produktów żywnościowych w okresie kryzysu" zorganizowanej przez Naukowe Koło Ekonomistów, Uniwersytet Wrocławski, 13-17 marca 2023, Wrocław. Prezentowali oni również wyniki badań na Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Świat I Rzeczywistość, Ośrodek Badawczy Facta Ficta (18.02.2023) w ramach wystąpienia pt. „Adaptacja nowego pracownika na przykładzie przedsiębiorstwa handlowego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia posiada formalnie przyjęte i opublikowane, przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia pierwszego i drugiego stopnia. Opracowany system weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w osiąganiu założonych efektów uczenia się oraz ich wiarygodną ocenę. Jego opis dostępny jest na poziomie programu studiów oraz szczegółowo na poziomie sylabusów do zajęć. Istotny element procesu weryfikacji osiąganych efektów na ocenianym kierunku stanowi proces dyplomowania, w ramach którego student jest zobligowany napisać pracę dyplomową (odpowiednio pracę licencjacką w przypadku studiów pierwszego stopnia oraz pracę magisterską w przypadku studiów drugiego stopnia) oraz zdać egzamin dyplomowy. Przyjęte i stosowane na kierunku zarządzanie metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania studenta do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. Osiągnięte przez studentów efekty uczenia się uwidocznione są w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych, a rodzaj, forma, tematyka i metodyka tych prac są dostosowane do poziomu i profilu ocenianego kierunku studiów. Weryfikacja

osiąganych efektów uczenia się oparta jest również o badanie ścieżki kariery zawodowej absolwentów. Uczelnia zapewnia studentom możliwość uczestnictwa w działalności badawczej, co przejawia się m.in. w uczestnictwie studentów kierunku zarządzanie z realizacji projektów badawczych. Studenci kierunku są również współautorami publikacji naukowych oraz biorą udział w seminariach naukowych oraz konferencjach prezentując wyniki swoich badań.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Potencjał kadrowy kierunku zarządzanie stanowią nauczyciele akademicki Wydziału Zarządzania Politechniki Bydgoskiej, w większości zatrudnieni na umowę o pracę (w 92%). Łącznie kadre kierunku stanowi 51 nauczycieli akademickich, w tym 1 profesor tytularny, 9 doktorów habilitowanych, 34 doktorów i 7 magistrów. Grupę pracowników zatrudnionych w Uczelni na umowę o pracę, gdzie Politechnika Bydgoska jest wskazana jako podstawowe miejsce pracy, stanowi 47 nauczycieli akademickich (w tym 1 profesor tytularny, 8 doktorów hab., 32 doktorów i 6 magistrów). Pozostali pracownicy zatrudnieni są na umowę zlecenie (4 osoby). Taka liczebność kadry własnej Uczelni ma wpływ na wskaźnik udziału w prowadzeniu zajęć przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej Uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Udział ten wynosi 97% co oznacza, iż jest spełniony ustawowy wymóg dla profilu ogólnoakademickiego dotyczący godzin zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Analiza struktury kadry prowadzącej zajęcia na kierunku zarządzanie, w zakresie stopni naukowych pozwala zauważyć, iż większość nauczycieli akademickich wykazuje się stopniem naukowym, tj. profesora, doktora habilitowanego (18%) lub doktora (67%). Nauczyciele akademicki z tytułem zawodowym magistra stanowią relatywnie niewielką część kadry prowadzącej zajęcia na kierunku, tj. 14%.

W ciągu ostatnich 5 lat pięć osób z grona nauczycieli prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku, dla których Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, uzyskało stopień naukowy, w tym 3 osoby doktora habilitowanego i 2 doktora. Dwa z tych awansów naukowych miały miejsce w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości (wszystkie dotyczyły nadania stopnia dr hab.), a jedna w dyscyplinie ekonomia i finanse (na stopień dr). Pozostałe awanse naukowe miały miejsce w dyscyplinach nauki o polityce i administracji oraz inżynieria mechaniczna.

Większość nauczycieli akademickich prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku zatrudniona jest na etatach badawczo-dydaktycznych (tj. 37 osób, co stanowi 79%). Grupę nauczycieli zatrudnionych na etatach dydaktycznych stanowi grono 10 osób (tj. 21%), z których 2 osoby są już pracownikami emerytami. W grupie pracowników badawczo-dydaktycznych, większość złożyła oświadczenia

o reprezentowanej dyscyplinie naukowej w zakresie nauk o zarządzaniu i jakości. Do tej dyscypliny zadeklarowało się 22 nauczycieli akademickich w całości oraz 12 częściowo (w zakresie od 25 do 75%). Łącznie 92% nauczycieli z grupy badawczo-dydaktycznej przypisanych jest do dyscypliny wskazanej jako wiodąca dla kierunku zarządzanie (tj. nauki o zarządzaniu i jakości). Do dyscypliny ekonomia i finanse zadeklarowało się 6 nauczycieli (tj. 16%), przy czym są to deklaracje częściowe, łączone z przypisaniem do innych dyscyplin (głównie nauki o zarządzaniu i jakości). Pozostałe deklaracje są już nieliczne (najczęściej są to pojedyncze deklaracje) i odnoszą się do dyscyplin pedagogika, nauki prawne, rolnictwo i ogrodnictwo, psychologia, nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz nauki o polityce i administracji. Poza dwoma przypadkami, deklaracje te najczęściej są częściowe, łączone z naukami o zarządzaniu i jakości.

O dorobku naukowym kadry prowadzącej zajęcia na kierunku zarządzanie może świadczyć fakt, iż Uczelnia uzyskała w ostatniej ewaluacji jednostek naukowych, dla dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości kategorię B+. Na dorobek naukowy kadry dydaktycznej składają się publikacje (w tym w czasopiśmie zagranicznych), realizowane projekty badawcze oraz udział w konferencjach naukowych. Analiza dorobku naukowego pozwala zauważyć, iż większość nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku zarządzanie wykazuje się udokumentowanym i aktualnym dorobkiem naukowym, co dotyczy 43 z 47 nauczycieli akademickich zatrudnionych na umowę o pracę (tj. 91% ogółu nauczycieli akademickich zatrudnionych na Uczelni). W pozostałych przypadkach dorobek ten najczęściej jest oparty na publikacjach sprzed 2019 r. Analiza dorobku pod kątem dyscyplin naukowych pozwala zauważyć, iż większości przypadków dorobek ten obejmuje publikacje z zakresu dyscyplin naukowych, do których przypisany jest kierunek (tj. nauki o zarządzaniu i jakości oraz ekonomia i finanse). Jednak, cechą charakterystyczną dorobku tej grupy nauczycieli akademickich jest duże zróżnicowanie tematyczne publikacji naukowych, które odnoszą się także do problematyki z innych obszarów naukowych. W przypadku 1/3 spośród nauczycieli akademickich wykazujących dorobek naukowy daje się zauważyć łączenie dorobku z różnorodnych dyscyplin, często takich, do których kierunek nie został przypisany (np. rolnictwa, turystyki, pedagogiki).

Analiza dorobku naukowego nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku pod kątem udziału publikacji anglojęzycznych pozwala zauważyć, iż ponad 80% nauczycieli akademickich z wykazanim dorobkiem naukowym, wykazało również autorstwo lub współautorstwo przynajmniej 1 publikacji anglojęzycznej.

Wśród kadry prowadzącej zajęcia na kierunku zarządzanie wszyscy wykazali wieloletnie doświadczenie dydaktyczne. Nauczyciele posiadają zatem kompetencje dydaktyczne, które umożliwiają im prowadzenie zajęć. W większości kompetencje te są efektem przede wszystkim dorobku badawczego lub publikacyjnego z zakresu dyscyplin naukowych, do których kierunek został przypisany, jak również doświadczenia w prowadzeniu zajęć.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku zarządzanie, w dużej części wykazali doświadczenie zawodowe (praktyczne) związane z profilem kierunku studiów (1/4 nauczycieli akademickich). Doświadczenie związane był zarówno z pracą w różnych przedsiębiorstwach, realizacją zadań doradczych dla praktyki biznesowej, jak również z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej.

Oceniając ogólnie strukturę i kwalifikacje nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku zarządzanie należy stwierdzić, iż jest ona właściwa. W grupie tej znajdują się zarówno samodzielni pracownicy naukowcy (prof. i dr hab.), jak również adiunkci i asystenci. W większości nauczyciele

akademiści prowadzący zajęcia na kierunku posiadają wystarczające kompetencje dydaktyczne, oparte na dorobku naukowym. Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Realizowana na Uczelni polityka obsady zajęć dydaktycznych zakłada, iż przy planowaniu tej obsady Dziekan Wydziału kieruje się dorobkiem naukowym oraz posiadanymi kompetencjami dydaktycznymi nauczycieli akademickich. Analiza planów obsady zajęć pozwala zauważyć, iż przydział zajęć w większości przypadków jest zgodny z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. W przypadku 7 zajęć zauważono nieprawidłowości w obsadzie zajęć (patrz zał. 4). Przypadki te dotyczą następujących zajęć: *kształtowanie nowych produktów* (wykład), *socjologia* (wykład i ćwiczenia), *statystyka opisowa* (ćwiczenia), *strategie promocji* (wykład i ćwiczenia), *techniki organizatorskie i decyzyjne* (ćwiczenia), *zachowania nabywców na rynku* (ćwiczenia), *zarządzanie procesami* (wykład i ćwiczenia), *zastosowanie badań marketingowych* (ćwiczenia). Podstawową do zakwestionowania obsady tych zajęć jest brak dorobku naukowego w zakresie treści realizowanych na zajęciach, szczególnie w odniesieniu do zajęć wskazanych jako zajęcia o charakterze badawczym.

Rekomenduje się wprowadzenie rozwiązań systemowych umożliwiających zapobieganiu sytuacjom, w których zajęcia będą prowadzone przez nauczycieli akademickich nie posiadających dorobku naukowego powiązanego z treściami programowymi zajęć oraz doskonalącego w tym zakresie planowanie obsady zajęć.

Z punktu widzenia obciążeń dydaktycznych należy uznać, iż liczba nauczycieli akademickich jest wystarczająca. Wszystkie osoby zatrudnione na umowę o pracę, prowadzące zajęcia na kierunku zarządzanie realizują przypisane im pensum lub je przekraczają. Analiza obciążeń nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia pozwoliła zauważyć, iż udział nadgodzin w stosunku do pensum pracowników nie przekracza 98%. Tak duży udział nadgodzin odnotowano jedynie w przypadku 2 nauczycieli akademickich. W odniesieniu do pozostałych osób udział tych nadgodzin jest mniejszy. W grupie pracowników zatrudnionych na umowę o pracę jedynie 2 osoby realizują mniejszą liczbę godzin niż zakładane pensum. Są to osoby z grupy pracowników dydaktycznych, a ich poziom obciążenia wynosi 88 i 90% pensum. Obowiązujące na Uczelni pensum nauczycieli akademickich jest zgodne z obowiązującymi regulacjami i waha się od 180 do 360 godzin, w zależności od stopnia/tytułu naukowego oraz zatrudnienia w grupie pracowników badawczych i pracowników dydaktycznych. Obciążenie dydaktyczne nauczycieli akademickich zatrudnionych na umowę zlecenie wahają się od 12 do 141 godzin zajęć. Zarówno obowiązujące na Uczelni pensa oraz udział nadgodzin pozwalają stwierdzić, iż liczebność zespołu nauczycieli na kierunku zarządzanie umożliwia realizację zajęć i stwarza warunki do ich rozwoju zawodowego.

Rekrutacja nowych pracowników odbywa się na podstawie analizy stanu zatrudnienia, prognozowanej liczby godzin dydaktycznych w kolejnym roku akademickim oraz planowanym rozwoju nowych kierunków studiów. O zatrudnienie nowych pracowników wnioskuje Dziekan Wydziału do Rektora Uczelni, który podejmuje ostateczną decyzję o zatrudnieniu nowego pracownika. Dziekan oraz Kolegium Wydziału Zarządzania przeprowadzające proces rekrutacji pracowników zobowiązani są uzasadniać dokonany wybór w oparciu o ocenę dorobku naukowego, ocenę dorobku zawodowego, ocenę dorobku dydaktycznego, znajomości języków obcych, dyspozycyjności w realizacji zadań Wydziału (miejsce zamieszkania) oraz ocenę perspektyw rozwoju naukowego.

Analiza stanu faktycznego pozwala zauważyć, iż nauczyciele akademicy są motywowani do rozwoju naukowego oraz uzyskują wsparcie w zakresie zaspakajania ich potrzeb szkoleniowych. Zarówno system motywacji, jak również system zaspakajania potrzeb szkoleniowych jest realizowany na poziomie Wydziału i Uczelni. System wspierania i motywowania rozwoju naukowego obejmuje pomoc instytucjonalną oraz motywowanie materialne w formie nagród dla pracowników mających największe osiągnięcia. System motywowania funkcjonujący na Wydziale Zarządzania obejmuje: możliwość awansowania po uzyskaniu stopni naukowych lub tytułu naukowego, system nagród za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne określone w Regulaminie Politechniki Bydgoskiej (nagrody Rektora PBŚ), wspieranie przez władze Wydziału mobilności krajowej i zagranicznej pracowników, wspieranie przez władze Wydziału pozyskiwania środków na badania naukowe oraz współpracy z otoczeniem naukowym i gospodarczym, wspieranie w uzyskaniu zniżki w pensum dydaktycznym za duże zaangażowanie w pracach naukowych, wspieranie w pozyskaniu dofinansowania szczególnie wartościowych publikacji, przedsięwzięć związanych ze współpracą zagraniczną oraz innowacji dydaktycznych.

Proces i warunki uzyskania nagrody Rektora określone są w Regulaminie przyznawania nagród Rektora Politechniki Bydgoskiej (Z.028.2021.2022 z dnia 20.10.2021 r.). Fundusz nagród obejmuje wypłaty dla pracowników, którzy uzyskali w roku kalendarzowym tytuły i stopnie naukowe oraz dla wyróżniających się pracowników Uczelni w zakresie trzech aktywności, tj. za działalność naukową, dydaktyczną oraz organizacyjną. Środki na nagrody przekazywane są wydziałom Uczelni. W podziale środków przeznaczonych na nagrody za działalność naukową uwzględnia się ranking osiągnięć naukowych pracowników zgodny z punktacją czasopism obowiązująca w danym roku. Nagrody za działalność dydaktyczną i organizacyjną dotyczą aktywności w obu sferach, związanych z opinią studentów i kierownictwa Wydziału, prac wykonywanych w stałych zespołach oraz wynikających ze zmian i wydarzeń w okresie oceny, np. praca w Radach Programowych kierunków, planowanie zajęć dydaktycznych, działania promocyjne i inne.

Innym przykładem systemu wsparcia wykorzystywanym przez Uczelnię jest uruchomiony System motywacyjny (ZR Z.6.2021.2022 z dnia 20.09.2021 r.), wprowadzający dodatki motywacyjne dla pracowników za potwierdzone osiągnięcia naukowe, zdefiniowane w aktualnym rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki oraz projekty badawcze. Dodatki motywacyjne przyznawane są co 6 miesięcy w oparciu o wykazany dorobek naukowy w systemie Expertus. Od 2024 roku ma obowiązywać nowy system motywacyjny, obejmujący stałe miesięczne dodatki przyznawane na okres jednego roku za osiągnięcia naukowe w dyscyplinie, w której jednostka prowadzi badania naukowe.

Potrzeby szkoleniowe nauczycieli akademickich są zaspakajane w ramach projektów dydaktycznych, takich jak „Doskonałość dydaktyczna uczelni” (finansowanego przez MNiSW), w ramach którego przeprowadzono 5 szkoleń dydaktycznych, w tym w zakresie wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość. Poza tym szkolenia pracowników odbywają się także w ramach szkoleń organizowanych przez instytucje zewnętrzne oraz jednostki organizacyjne Uczelni (np. Studium Języków Obcych). Tematyką tych szkoleń są zagadnienia naukowe i dydaktyczne. W 2022 r. odbyło się 5 takich szkoleń dostępnych dla wszystkich nauczycieli akademickich. W ciągu ostatnich 5 lat blisko 61% nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku zarządzanie wykazało się udziałem w różnych innych szkoleniach oraz studiach podyplomowych.

W świetle analizy stanu faktycznego należy stwierdzić, iż nauczycielom akademickim prowadzącym zajęcia na kierunku zarządzanie stwarza się warunki dla rozwoju kompetencji naukowych

i dydaktycznych. Przyjęte na Uczelni rozwiązania odnoszące się do nagród i systemu dodatków stwarzają bodźce do motywacji nauczycieli do rozwoju naukowego i dydaktycznego. Nauczyciele mają także możliwości udziału w szkoleniach podnoszących ich kompetencje naukowe i dydaktyczne.

Nauczyciele akademicy Politechniki Bydgoskiej prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku są poddawani hospitacjom oraz ocenie zajęć przez studentów. Proces hospitacji zajęć jest regulowany Zarządzeniem Rektora (Z.154.2021.2022 z dnia 13 czerwca 2022 r.) Hospitacjom podlegają wszystkie osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne ze studentami na wszystkich poziomach i formach kształcenia. Przewodniczący Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia wraz z prodziekanem ds. kształcenia i spraw studenckich przygotowują harmonogramy hospitacji zajęć na dany rok akademicki. Zgodnie z procedurą każda osoba prowadząca zajęcia w Politechnice Bydgoskiej powinna zostać poddana procedurze hospitacji przynajmniej raz na 2 lata, przy czym hospitowane w kolejnych latach zajęcia powinny mieć różne formy. Po zatwierdzeniu harmonogramu przez Kolegium Wydziału, dokumenty przekazywane są pracownikom przeprowadzającym hospitacje. Przewodniczący Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia przygotowuje sprawozdanie zbiorcze i przekazuje je do prodziekana. Wyniki hospitacji są omawiane na spotkaniu Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz Kolegium Wydziału, a protokoły hospitacyjne są przechowywane w biurze Dziekana z zachowaniem przepisów o ochronie danych osobowych, przez okres 4 lat. Uczelnia przedstawiła dokumentację potwierdzając realizację hospitacji zajęć.

Obowiązująca obecnie procedura oceny zajęć dydaktycznych jest regulowana Zarządzeniem Rektora (Z.154.2021.2022 z dnia 13 czerwca 2022 r.). Ocena zajęć dydaktycznych przeprowadzana jest dwukrotnie w roku akademickim, osobno w semestrze zimowym i letnim. Ocenę zajęć dydaktycznych przeprowadza się w trybie planowanym lub interwencyjnym. Ta ostatnia ocena jest zarządzana przez dziekana lub prodziekana ds. kształcenia i spraw studenckich wydziału, przewodniczącą WZdsJK, prorektora ds. kształcenia i spraw studenckich lub pełnomocnika rektora ds. jakości i ewaluacji kształcenia. W obowiązującej regulacji określone są przypadki, w których taka ocena interwencyjna może być uruchamiana. Po zakończeniu procesu oceny prowadzenia zajęć dydaktycznych, wyniki udostępniane są w systemie USOSweb każdej osobie prowadzącej zajęcia dydaktyczne. W WSZJK określono zasady i tryb ocen kadry przeprowadzanych wśród studentów. Opinie negatywne lub budzące wątpliwości są analizowane i wyjaśniane przez Dziekana, Prodziekana ds. studenckich i spraw kształcenia WZ, kierownika Katedry oraz wskazanego pracownika. Opinie pozytywne są podstawą do wnioskowania o przyznanie nagród Rektor Politechniki Bydgoskiej za osiągnięcia dydaktyczne lub organizacyjne w danym roku akademickim. Uczelnia przedstawiła dokumentację potwierdzając realizację oceny zajęć przez studentów. Uzyskany w ostatnim czasie zwrot ankiet oceniających zajęcia dydaktyczne na poziomie 14,5% stanowi relatywnie niewielką reprezentację studentów.

Rekomenduje się wdrożenie działań motywujących studentów do większego udziału w ocenach zajęć dydaktycznych.

W Politechnice Bydgoskiej procedura oceny okresowej nauczycieli akademickich jest regulowana Zarządzeniem Rektora w sprawie kryteriów oraz trybu i podmiotu dokonującego oceny okresowej nauczycieli akademickich (Z.65.2021.2022 z dnia 31 grudnia 2021 r.). Postępowanie ma charakter dwuinstancyjny – wydziałowy i uczelniany (odwoławczy). W skład komisji oceny pracowników wchodzi przedstawiciele wszystkich grup – profesorów, adiunktów i asystentów. Ocena pracownicza obejmuje ocenę badawczą oraz organizacyjno-dydaktyczną. Kryteria oceny są zdefiniowane. Przy ocenie działalności dydaktycznej sformułowanych zostało 27 kryteriów, w tym promocja dyplomanta lub

dyplomantów, opieka nad kołem naukowym, członkostwo w radzie programowej, poświadczenie podniesienia kwalifikacji dydaktycznych, prowadzenie zajęć dydaktycznych w języku angielskim, autorstwo lub współautorstwo sylabusu zajęć, realizacja działań tutoringowych, autorstwo lub współautorstwo doniesienia/komunikatu/streszczenia/publikacji naukowej wspólnie ze studentem, czy też opracowanie autorskich elektronicznych materiałów dydaktycznych. Niektóre z tych kryteriów oceny okresowej odnoszą się do aktywności realizowanych wspólnie ze studentami, np. współautorstwo opracowań naukowych ze studentami.

Z punktu widzenia wymogów dotyczących monitorowania realizacji zajęć dydaktycznych oraz oceny nauczycieli akademickich, Uczelnia realizuje te zadania w sposób prawidłowy.

W Politechnice Bydgoskiej zostały wypracowane regulacje i wynikające z nich procedury odnoszące się do postępowania w sytuacjach konfliktowych. Jedynym z regulowanych przypadków są sytuacje odnoszące się do nieprawidłowości oceny z zajęć, co opisuje Regulamin studiów Uczelni (Uchwała Senatu nr 10/480 Senatu PBŚ z dnia 26 kwietnia 2023 r.). Inne wypracowane praktyki postępowania w sytuacjach konfliktowych odnoszą się do mobbingu i dyskryminacji, które są regulowane na poziomie Uczelni, czego wyrazem jest Zarządzenie Rektora w sprawie wprowadzenia Wewnętrznej Polityki Antymobbingowej i Antydyskryminacyjnej (Z.178.2019.2020 z dnia 28 sierpnia 2020 r.). Zarówno pracownicy, jak i studenci zobowiązani są do zapoznania się z treścią Wewnętrznej Polityki Antymobbingowej i Antydyskryminacyjnej zamieszczonej m. in. w systemie USOS, a następnie podpisania oświadczenia o zapoznaniu się z jej treścią. Każdej osobie, która uzna, że doświadczyła działań mobbingowych i zachowania dyskryminacyjnego lub została bezpodstawnie pomówiona o mobbing i dyskryminację, przysługuje prawo pisemnego powiadomienia o tym fakcie Prorektora. Zgłoszenie może być bezpośrednio skierowane do Koordynatora ds. Przeciwdziałania Mobbingowi i Dyskryminacji powołanego Zarządzeniem Rektora, którego zadaniem jest wstępne badanie zgłoszeń o mobbing i dyskryminację. Zgłoszenie jest rozpatrywane w ustawowym terminie przez Komisję Antymobbingową i Antydyskryminacyjną powołaną przez Rektora (ZR Z.8.2021.2022 z dnia 28 września 2021 r.).

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Nauczyciele akademicki prowadzących zajęcia na kierunku wykazuje się dorobkiem naukowym związanym z dyscyplinami naukowymi, do których został przypisany kierunkiem zarządzanie. Kompetencje naukowe nauczycieli akademickich oraz liczba umożliwiają prawidłową realizację zajęć na kierunku. W przypadku części pracowników daje się zauważyć, iż ich dorobek naukowy odnosi się do wielu dyscyplin naukowych. Doświadczenia dydaktyczne i zawodowe nauczycieli umożliwiają prowadzenie zajęć na ocenianym kierunku. Politechnika Bydgoska motywuje nauczycieli akademickich do rozwoju naukowego i dydaktycznego oraz wspiera w zaspakajaniu ich potrzeb szkoleniowych.

Sposób realizacji polityki kadrowej jest właściwy. Uczelnia ma także wypracowane procedury rozwiązywania konfliktów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Analiza stanu faktycznego pozwala zauważyć, iż Politechnika Bydgoska dysponuje własną infrastrukturą dydaktyczną i naukową. Infrastruktura dydaktyczna wykorzystywana w procesie kształcenia na kierunku zarządzanie jest zlokalizowana w 7 budynkach, które są ulokowane w jednej przestrzeni, a na dodatek połączone systemem wewnętrznych korytarzy. Bliskość tych obiektów oraz ich skomunikowanie, zapewniają dużą wygodę studiowania na kierunku. Znaczna część infrastruktury, która jest wykorzystywana przez studentów kierunku zarządzanie znajduje się w jednym obiekcie (budynku J). Łącznie infrastruktura Uczelni wykorzystywana do zajęć na kierunku zarządzanie obejmuje 7 auli (o pojemności od 70 do 236 osób, a nawet 360 osób po połączeniu czterech auli w jedną), 8 sal wykładowo-ćwiczeniowych (o pojemności od 18 do 45 osób), 8 laboratoriów komputerowych (dla 19 osób każda), pracownię kognitywną oraz pracownię fokusową. W nowym budynku dydaktycznym znajduje się również Studium Języków Obcych z 2 laboratoriami językowymi dla 36 studentów oraz wymienione powyżej laboratoria komputerowe wyposażone w stanowiska komputerowe oraz ekrany multimedialne. W znajdującym się obok budynku B zlokalizowane są specjalistyczne pracownie, tj. pracownia fokusowa oraz pracownia kognitywna. Pracownia fokusowa składa się z dwóch pomieszczeń, tj. głównej sali Fokusowej, wyposażonej w system kamer i mikrofonów do rejestrowania badań oraz obserwatorium z lustrem weneckim i sprzętem rejestracyjnym, umożliwiającym podgląd badań na żywo. Pracownia kognitywna jest wykorzystywana między innymi do badań wzorców postępowania konsumentów, ich zachowań, zwyczajów zakupowych, wizerunku marki oraz sposobów ulepszania produktów. Wśród najważniejszych elementów wyposażenia znajdują się dwa stacjonarne urządzenia eyetrackery Gazepoint 3HD. Urządzenia te są szczególnie przydatne w badaniu reakcji respondentów na różnorodne treści wyświetlane na ekranie, takie jak filmiki, zdjęcia, mapy czy strony internetowe. Zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są w Akademickim Centrum Sportu, które obejmuje 4 sale klimatyzowane (kardio, fitness, siłownia główna, sala trójboju siłowego) oraz pełnowymiarową halę sportową wyposażoną w trybunę stałą i mobilną, ściankę wspinaczkową, z możliwością podziału tej hali na dwa lub trzy sektory na której realizowane są zajęcia z koszykówki, siatkówki oraz piłki nożnej.

W nowo oddanym budynku J, obok sal dydaktycznych, zlokalizowany został Centralny Dziekanat dla wszystkich Wydziałów Politechniki Bydgoskiej, który składa się z biura obsługi studentów (9 stanowisk do pracy cichej oraz 3 stanowisk do bezpośredniej obsługi studentów) oraz biur dyplomowania, świadczeń studenckich, ds. praktyk studenckich. Centralny Dziekanat podlega pod Centrum Kształcenia

i Spraw Studenckich, które znajdują się obok Dziekanatu. Centrum to obejmuje pomieszczenia dla prorektora ds. kształcenia i spraw studenckich, dyrektora centrum kształcenia i spraw studenckich, sekcji organizacji toku studiów, biura toku studiów, stanowiska ds. programów studiów oraz sekcji obciążeń dydaktycznych. W tym budynku mieści się jeszcze duża strefa relaksu oraz inne pomieszczenia dla studentów, w tym pomieszczenia Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego, Niezależnego Związku Studentów.

Infrastruktura informatyczna Uczelni obejmuje, wyposażenie laboratoriów komputerowych wraz z zainstalowanym tam oprogramowaniem. W 8 laboratoriach komputerowych znajduje się ponad 140 stanowisk komputerowych, co w pełni pokrywa potrzeby kierunku. W zakresie nauczania zajęć związanych z zarządzaniem studenci wykorzystują aplikacje: VDI (platforma wirtualizacyjna), pakiet Office 365 (w ramach wykupionej licencji studenci cały pakiet mogą zainstalować na swoich laptopach), oprogramowanie MS Visio (ułatwiające wizualizowanie przepływów procesów biznesowych), oprogramowanie klasy ERP (Comarch ERP Optima) oraz CMS WordPress (hosting/serwer z automatyczną instalacją CMS). We wszystkich budynkach kampusu Politechniki dostępna jest sieć bezprzewodowa Wi-Fi z dostępem do Internetu, obsługiwana przez system Eduroam. Studenci mieszkający w domach studenckich mają w każdym pokoju dostęp do Internetu, co daje im możliwość korzystania z informacji związanych z procesem kształcenia np. USOSweb, APD, zasoby Biblioteki Głównej.

Infrastruktura informatyczna jest także wykorzystywana w prowadzeniu zajęć, gdyż nauczyciele zamieszczają materiały dydaktyczne na platformie MS Teams. Wszyscy studenci, którzy mają zajęcia zdalne muszą się zapisać do odpowiedniego zespołu i w ten sposób uzyskują dostęp do materiałów. Niektórzy nauczyciele wykorzystują platformę MS Teams również w trakcie zajęć stacjonarnych przekazując pliki z zadaniami do rozwiązania. Na prośbę studentów zamieszczają też pliki z prawidłowymi rozwiązaniami zadań oraz materiały z wykładów.

Ciekawym rozwiązaniem wprowadzonym na Uczelni jest paczkomat, który wykorzystywany jest wyłącznie dla potrzeby nauczycieli akademickich i studentów.

Biorąc pod uwagę całość dostępnej dla studentów kierunku infrastruktury Uczelni należy uznać, iż liczba, wielkość i układ pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk w pracowniach dydaktycznych, komputerowych, licencji na specjalistyczne oprogramowanie są dostosowane do potrzeb studentów kierunku zarządzanie oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć.

Na terenie Uczelni zlokalizowana jest Biblioteka Politechniki Bydgoskiej, która znajduje się w budynku Regionalnego Centrum Innowacyjności. Biblioteka Uczelni obejmuje Czytelnię Główną (zorganizowaną jako strefa „wolnego dostępu”) oraz Wypożyczalnię. W Czytelni Główniej zlokalizowano szereg udogodnień związanych z wykorzystaniem zasobów bibliotecznych, tj. 10 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu oraz pakietu biurowego LibreOffice, 6 stanowisk w kabinach pracy indywidualnej, stanowiska komputerowego z szybkim skanerem w formie kamery i samoobsługowej kopiarki, kącik prasowy oraz miejsca do pracy grupowej i indywidualnej. W Wypożyczalni Biblioteki działa także Punkt Sprzedaży Wydawnictw Uczelnianych Politechniki Bydgoskiej. Publikacje można nabyć na miejscu, jak też poprzez księgarnię internetową.

Biblioteka jest otwarta w dni robocze, od godz. 8.00 do 16.00 oraz w sobotę od 9.00 do 13.00. Ponadto, studenci mają pełen dostęp do elektronicznych zasobów bibliotecznych także poza terenem Uczelni. Zarówno lokalizacja biblioteki, jak również przyjęte rozwiązania organizacyjne oraz godziny otwarcia

zapewniają dostęp studentom do zasobów bibliotecznych, w tym studentom z niepełnosprawnościami.

Zasoby Biblioteki obejmują 213.006 vol. książek; 47.063 vol. czasopism, 205.760 jedn. inw. zbiorów specjalnych oraz zbiory elektroniczne. Zasoby te są wystarczające z uwagi na potrzeby dydaktyczne kierunku studiów. W Bibliotece, w dostępie elektronicznym są bazy danych (łącznie 48 baz, w tym EBSCOhost, IEEE, InProBadania, Reaxys, Scopus, Web of Science), czasopisma elektroniczne (6 serwisów: SIGMA NOT, ACS, APS, Science Direct, SpringerLink, Wiley Online Library, łącznie 11.046 tyt., dodatkowo 2 tytuły, tj. Nature, Science), książki elektroniczne (4 serwisy licencjonowane, tj. IBUK Libra, Helion, Pearson, EBSCO Academic Research Source oraz Springer Ebooks), eBook Collection (EBSCOhost, łącznie 404.752 vol.), pozostałe zbiory elektroniczne (łącznie 35.404 jedn. inw.), ACADEMICA (bezpłatna, cyfrowa wypożyczalnia międzybiblioteczna książek oraz czasopism ze zbiorów Biblioteki Narodowej) W ramach Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Academia część publikacji jest dostępna dla każdego użytkownika Internetu bez żadnych ograniczeń, natomiast wybrane publikacje chronione prawem autorskim są dostępne na dedykowanym terminalu w Czytelni Głównej.

W ramach prenumeraty bieżącej, dla pracowników i studentów Wydziału Zarządzania gromadzi się 16 tytułów czasopism, którymi są Controlling 24, Controlling i Zarządzanie, Ekonomia i Środowisko, Ekonomista, Gospodarka Materiałowa i Logistyka, Logistyka, Logistyka a Jakość, Management and Production Engineering Review, Marketing i Rynek, Personel i Zarządzanie, Przegląd Organizacji, Przegląd Zachodni, Rachunkowość, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, Wiadomości Statystyczne, Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości. Ponadto w drodze wymianu Biblioteka pozyskuje 4 czasopisma związane z dyscyplinami, do których przypisany jest kierunek (tj. Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne, Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy, Olsztyn Economic Journal, Zeszyty Naukowe UPH Siedlce. Administracja i Zarządzanie).

Analiza sylabusów pod kątem dostępności literatury obowiązującej na zajęciach pozwala stwierdzić, iż księgozbiór biblioteki jest aktualny i zgodny z wykazami zalecanej literatury. Część literatury jest dostępna w większej liczbie egzemplarzy, co umożliwi jej wypożyczenie. Zasoby Biblioteki umożliwiają dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej.

Infrastruktura Uczelni wykorzystywana do realizacji zajęć jest przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Studenci z niepełnosprawnością niepełnosprawni mają udogodnienia architektoniczne. Kampus wyposażono w windy zewnętrzne i wewnętrzne, windy ogólnodostępne w budynkach, platformy przyschodowych, balustrady przyschodowe, drzwi otwierane automatycznie w wejściach do głównych budynków, specjalnie przystosowane toalety, podjazdy, wyznaczone miejsca parkingowe oraz krzesła ewakuacyjne. Z myślą o użytkownikach z niepełnosprawnościami w zakresie poruszania się, wejście do Czytelni w Bibliotece jest odpowiednio szerokie i pozbawione progów, a pulpit lady do obsługi czytelnika jest obniżony, aby zapewnić komfort korzystania osobom poruszającym się na wózku. Osoby niesłyszące bądź niedosłyszące mają możliwość skorzystania z usługi tłumacza języka migowego online. Każdy student z niepełnosprawnością ma możliwość bezpłatnego wypożyczenia specjalistycznego sprzętu wspomagającego proces dydaktyczny tj. powiększalnika elektronicznego, dyktafonu cyfrowego, odtwarzacza cyfrowych książek, lupy elektronicznej, skanera przenośnego oraz wózka inwalidzkiego. Osoby z niepełnosprawnością mogą ubiegać się o wsparcie asystenta osób niepełnosprawnych. Z myślą o użytkownikach z niepełnosprawnościami Biblioteka oferuje stanowisko komputerowe dla osób z dysfunkcją wzroku

lub dysfunkcją narządu ruchu w obrębie kończyn górnych, wyposażone ono jest w skaner, powiększoną myszkę, klawiaturę z nakładką Big Keys LX, lupę stołową, przenośny powiększalnik elektroniczny ClearNote Mini, ClearReader+, przenośne urządzenie lektorskie, programy JAWS udźwiękwiający system Windows, MAGIC powiększający obraz i OCR do rozpoznawania pisma, stanowisko bezpłatnego kserowania, drukowania, skanowania dla osób z niepełnosprawnością z programem Super Nova Access Suite, słuchawki dla osób niedosłyszących, lupa elektroniczna Clover5, lupa elektroniczna z funkcją OCR, powiększalnik przenośny Traveller. Klawiatura posiada powiększone klawisze i napisy na klawiaturze. Wizytacja infrastruktury dydaktycznej Uczelni pozwala stwierdzić, iż wyposażenie to znajduje się w dobrym stanie technicznym.

Na Uczelni prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej, które w głównej mierze sprowadzają się do monitorowania wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, specjalistycznego oprogramowania. Przeglądy te mają głównie charakter techniczny i obejmują przegląd aparatury badawczej, specjalistycznego oprogramowania. Wnioski z przeprowadzonych czynności są zawarte w protokołach z okresowej kontroli stanu technicznego sprawności i wartości użytkowej obiektu (ostatni protokół z 2023 r.) protokołach z przeglądu pięcioletniego (ostatni protokół z 2021 r) oraz innych specjalistycznych protokołach (np. przeglądu instalacji gazowej, przeglądu i konserwacji kotłowni gazowej, przeglądu węzłów cieplnych, pomp ciepła i kotła gazowego itp.). W przeglądach tych nie biorą udziału nauczyciele akademicy. W 2023 nastąpiła relokacja Wydziału Zarządzania do obiektów zlokalizowanych na terenie Kampusu Politechniki Bydgoskiej, co oznacza, iż infrastruktura dydaktyczna wykorzystywana do realizacji zajęć na kierunku zarządzanie jest w dobrym stanie technicznym.

W celu uaktualnienia zasobów bibliotecznych oraz uzupełnienia braków niektórych pozycji literaturowych w Bibliotece stworzono zakładkę „Zaproponuj zakup książki”. System biblioteczno-informacyjny Politechniki Bydgoskiej podlega stałej ocenie przez użytkowników. Ostatnie takie badania zostały przeprowadzone w 2022 roku. Badanie obejmowało 9 obszarów oceny, tj. oferta zasobów drukowanych, oferta zasobów elektronicznych, dostęp do wskazywanej przez wykładowców lub wymienionej w sylabusie literatury, łatwość dostępu do zasobów online, przejrzystość, przydatność, kompleksowość i aktualność informacji zamieszczanych na stronach internetowych Biblioteki, dostępność Biblioteki (godziny otwarcia), wyposażenie Biblioteki, kompetencje pracowników biblioteki, kultura obsługi, życzliwość, pomoc dyspozycyjność.

Rekomenduje się: zwiększenie zaangażowania nauczycieli akademickich i studentów w przeglądy infrastruktury Uczelni, co umożliwi lepsze poznanie potrzeb w zakresie rozwoju infrastruktury Uczelni.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Politechnika Bydgoska dysponuje wystarczającą infrastrukturą naukową i dydaktyczną związaną z prowadzeniem zajęć na kierunku zarządzanie. Liczba sal dydaktycznych oraz ich wyposażenie jest

dobrze rozwinięte jak na potrzeby kierunku zarządzanie. Uczelnia dysponuje specjalistycznymi pracownikami dedykowanymi kształceniu w zakresie zarządzania. Uczelnia dysponuje wielorakim wyposażeniem informatycznym mającym zastosowanie w procesie kształcenia, obejmującym zarówno wyposażenie multimedialne, sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie. Na terenie Uczelni funkcjonuje Biblioteka, której zasoby są rozwijane pod potrzeby kształcenia na kierunku zarządzanie. Cała infrastruktura Uczelni jest dostosowana dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, stwarzając tym samym możliwości dostępu do obiektów i sal dydaktycznych, jak również możliwości korzystania z zasobów bibliotecznych. Na Uczelni funkcjonują procedury monitorowania infrastruktury dydaktyczne oraz zasobów bibliotecznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia w ramach wieloletniej praktyki uformowała skuteczny system współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Jest to cykliczna, rozbudowana kooperacja obejmująca holistyczny wpływ Uczelni na cały region. Początek współpracy (w porządku chronologicznym z punktu widzenia życia mieszkańców) zaczyna się na etapie szkół ponadpodstawowych. Politechnika Bydgoska (Wydział Zarządzania) objął patronatem jedną ze szkół w regionie, gdzie nauczyciele akademicy budują pozytywny obraz Uczelni. Również współorganizacja konkursów (m.in. Regionalny Konkurs Biznes i Zarządzanie) i szeroka otwartość na wspólne inicjatywy z otoczeniem społeczno-gospodarczym powodują, że renowa Jednostki w odczuciu kandydatów rośnie. Szczególnie kluczowymi osobami w tym procesie są nauczyciele liceów i techników, którzy zapoznani z możliwościami Politechniki Bydgoskiej chętniej i skuteczniej zachęcają kandydatów do studiowania w regionie. Zmniejszenie odpływu odsetka mieszkańców regionu wybierających studia poza granicami województwa jest strategicznym interesem regionu oraz pracodawców. Liczne badania pokazują, że gdy młodzi ludzie wybierają studia w dużym mieście poza województwem, to wracają do niego sporadycznie w celu podjęcia zatrudnienia. Zdecydowana większość pozostaje w nowych ośrodkach, do których to przyjechali na studia. Zwiększona liczba studentów na kierunku zarządzanie, wymusza podjęcie systematycznych i skutecznych działań ze strony otoczenia społeczno-gospodarczego w celu pozyskania jak najlepszych pracowników do swoich firm. Dzięki temu Uczelnia posiada liczne grono zaangażowanych pracodawców, wspierających ewaluację efektów uczenia się i aktywnie uczestniczących bezpośrednio w procesie kształcenia. To przekłada się na skuteczną realizację programu studiów w dużej części opartej także w części ogólnoakademickiej o dobre praktyki rynkowe. Wyższe zadowolenie studentów z procesu kształcenia, a także interesujące praktyki i staże w firmach kooperujących z Uczelnią podnosi prawdopodobieństwo pozostania osób w regionie w celu podjęcia pierwszej pracy. Zwiększona retencja pracowników jest korzystna regionalnie dla firm (bezpośrednio)

i dla regionu jako samorządowej jednostki terytorialnej. Zacieśniona współpraca między Uczelnią, a jednostkami JST i innymi firmami owocuje także projektami badawczymi, prowadzonymi wspólnie niejednokrotnie z wykorzystaniem środków UE.

Co istotne Wydział skutecznie pozyskuje informacje ze strony pracodawców, przeglądy mają charakter cykliczny Wykorzystywanymi narzędziami w tym procesie są ankiety, spotkania tematyczne oraz wywiady pogłębione z pracodawcami. Władze jednostki poddają analizie informacje zebrane w ten sposób. Ważnym jest, aby zaznaczyć, że Jednostka realizuje rozbudowany i kompleksowy program współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym co wynika nie z zapisów proceduralnych i regulaminowych, a z wysokiej i nastawionej na sukces kultury organizacji. Wspomniana kultura organizacji wymusza na jej członkach (akademikach PBŚ) angaż na wysokim poziomie.

Część zajęć, w ramach programu studiów, współprowadzą przedstawiciele i członkowie zarządów spółek współpracujących z Uczelnią. Z punktu widzenia studenta takie działanie powoduje, że zajęcia są jeszcze ciekawsze na co wskazują studenci w ankietach, a pracodawcom umożliwiło bezpośredni kontakt do potencjalnych praktykantów lub pracowników.

Jednostka stworzyła możliwości powołania Rad Programowych, w której zasiadają także przedstawiciele pracodawców. Ankietyzacje i zasięganie opinii wynikające z dobrej kultury organizacji mogą wydawać się nieco zbyt mało ułożone procesowo, niemniej wyniki i skuteczność w pozyskaniu realnej oceny co do działań Jednostki potwierdzają słuszność formuły w jakiej działa Uczelnia.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Jednostka cechuje się wysoką kulturą organizacyjną, z której to wynikają konieczności m.in. zasięgnięcia opinii u pracodawców w szeregu aspektów. W Politechnice Bydgoskiej, na kierunku zarządzanie przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego dysponują dobrze słyszalnym głosem, ponadto są mile widzianymi kooperantami. Wydział zgodnie z misją i strategią Uczelni cyklicznie współpracuje z ekosystemem otoczenia społeczno-ekonomicznego, formułując poprawki i zmiany w procesie kształcenia (m.in. w zakresie efektów i umiejętności).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Uczelnia realizuje działania na rzecz umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku zarządzanie. Podstawowymi formami umiędzynarodowienia są udziały w wymianach zagranicznych (głównie w ramach Programu Erasmus+), zajęcia prowadzone przez wykładowców w j. obcym (w tym z zagranicy) oraz projekty międzynarodowe. Ponadto Uczelnia posiada 52 umowy bilateralne i umów o współpracy międzyuczelnianej spoza programu Erasmus+.

Udział w wymianie międzynarodowej obejmuje zarówno pracowników, jak i studentów. W ramach programu Erasmus + w latach 2018-2023 wyjechało aż 25 pracowników z 59 zatrudnionych na Wydziale, co stanowi aż 42% wszystkich zatrudnionych pracowników. W 2023 roku na wymianę zagraniczną wyjechało 4 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku zarządzanie. Prowadzili oni zajęcia na uczelniach w Grecji, Turcji i Portugalii. Program wymiany obejmuje także przyjazd nauczycieli z zagranicznych ośrodków akademickich. W latach 2017-2023 zrealizowano 28 wizyt pracowników z uczelni zagranicznych. W samym roku akademickim 2022/2023 przyjechało 8 pracowników, w większości z Turcji. W bieżącym roku akademickim wstępnie planuje przyjechać 7. W przypadku studentów w roku akademickim 2021/2022 z wymiany międzynarodowej skorzystało 4 studentów kierunku zarządzanie, a w roku akademickim 2022/2023 tylko 2 (łącznie w tym roku wzięło udział w wymianie międzynarodowej 6 studentów Wydziału Zarządzania). W dużo większym zakresie daje się zauważyć przyjazd studentów z zagranicy. W roku akademickim 2021/2022, w ramach wymiany w programie Erasmus na Wydział Zarządzania przyjechało 17 studentów z innych uczelni zagranicznych (6 w semestrze letnim i 11 w semestrze zimowym). Ponadto należy zwrócić uwagę, iż Wydział Zarządzania prowadzi zajęcia także dla studentów zagranicznych z innych wydziałów, którzy wybrali zajęcia związane z zarządzaniem czy marketingiem. Łącznie w roku akademickim 2022/2023 pracownicy Wydziału przeprowadzili zajęcia dla 42 studentów zagranicznych (21 w semestrze zimowym i 22 w semestrze letnim).

W latach akademickich 2021/22 oraz 2022/23 Uczelnia gościła amerykańskich stypendystów Komisji Fulbrighta, którzy jako native speakerzy prowadzili zajęcia ze studentami pierwszego i drugiego stopnia, a także angażowali się w działalność koła dyskusyjno-naukowego oraz inne wydarzenia na Uczelni. Odbyły się spotkania studentów Wydziału ze stypendystami Fulbrigta dotyczące m.in. różnic kulturowych, wymiany międzynarodowej i systemu kształcenia w USA.

W celu rozwoju umiędzynarodowienia studiów, na Uczelni podejmowane są działania na rzecz promowania udziału studentów w wymianie międzynarodowej. W pierwszym tygodniu każdego roku akademickiego organizowany jest tzw. Orientation Week dla studentów przyjeżdżających w ramach programu Erasmus. Polscy studenci są proszeni i biorą udział jako opiekunowie przyjeżdżających studentów, pomagają im zorientować się, jak dotrzeć na zajęcia, do biblioteki, dziekanatu, jak odnaleźć się i służyć ogólną pomocą jako osoby do kontaktu. Innym przykładem promocji jest organizacja corocznie przez Wydział Zarządzania, w Zespole Szkół Chemicznych Dnia Języków Obcych. W ramach tego wydarzenia studenci Wydziału Zarządzania, biorący udział w programie Erasmus + z różnych krajów, takich jak Turcja, Hiszpania, Włochy czy Grecja, są zapraszani na spotkanie. W 2022 roku odbyły się 2 spotkania, w kwietniu i październiku.

Uczelnia podejmuje także działania, na rzecz wsparcia udziału pracowników i studentów w programach wyjazdów, które polegają na doradztwie Działu Współpracy Międzynarodowej, jak i Koordynatora Wydziałowego od momentu aplikowania do wyjazdu, pobytu aż po powrót i rozliczenie mobilności. Studentów wspiera koordynator Wydziałowy. Sformułowane zostały określone zasady realizacji programu Erasmus+, a Studium Języków Obcych corocznie prowadzi kursy językowe dla nauczycieli akademickich (odpłatnie).

Innym przejawem działalności na rzecz umiędzynarodowienia jest wprowadzenie zajęć realizowanych w j. obcym. Na studiach drugiego stopnia wprowadzono możliwość realizacji wybranych zajęć w języku polskim lub obcym, jako zajęcia do wyboru dla studentów. Z zakresu ocenianego kierunku studiów oferowanych jest 17 zajęć.

Na Uczelni prowadzone są oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia. Na ich podstawie wiadomo, iż niski udział uczestnictwa studentów w programie Erasmus+ wynika z ograniczonych środków finansowych, które otrzymuje Politechnika z instytucji zarządzającej Programem Erasmus+ na wszystkie wydziały i co za tym idzie ograniczonej ilości miejsc przypadających na każdy wydział. Ponadto, prowadzone były badania ankietowe dotyczące oceny stopnia umiędzynarodowienia. W 2022 roku przeprowadzono badanie wśród studentów, w którym pytano o zainteresowanie ofertą w języku obcym. Zdecydowana większość (71%) respondentów wskazywała na zainteresowanie pojedynczymi kursami, przedmiotami lub szkoleniami. Na podstawie uzyskanych wyników podjęto decyzję o wprowadzeniu na studiach drugiego stopnia 5 zajęć do wyboru w języku polskim lub obcym. W roku 2022 roku przeprowadzono również badanie wśród pracowników, w którym pytano o możliwość realizacji zajęć w języku obcym.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

W uchwale nr 162/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie oceny programowej na kierunku zarządzanie prowadzonym na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim nie zawarto zaleceń o charakterze naprawczym. Spośród przyjętych wówczas przez Polską Komisję Akredytacyjną ośmiu kryteriów jakościowych oceny programowej siedem uzyskało ocenę „w pełni”. Kryterium umiędzynarodowienie procesu kształcenia otrzymało ocenę „zadowalającą”. W raporcie z wizytacji wymieniono na stronie 31 poniższe 3 zalecenia:

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 7	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zwiększenie umiędzynarodowienia i mobilności studentów oraz pracowników a także zintensyfikowanie	Od roku 2018 Wydział Zarządzania podpisał 52 umowy bilateralne w ramach programu Erasmus+ oraz 20 umów o współpracy międzyuczelnianej spoza programu Erasmus+, przez co zwiększony został zakres	Zalecenie zrealizowane

	współpracy z ośrodkami badawczymi z zagranicy	umiędzynarodowienia i współpracy z ośrodkami z zagranicy.	
2.	Wskazane jest wprowadzenie zajęć z jednego obligatoryjnego przedmiotu w języku obcym do programu studiów drugim stopnia	Na drugim stopniu studiów wprowadzone zostały zajęcia w j. obcym. Student ma możliwość wybrania zajęć w języku obcym z następującej oferty: <i>strategic management, process management, management accounting, commercial law, corporate social responsibility.</i>	Zlecenie zrealizowane
3.	Zaleca się zintensyfikowanie działań informacyjnych skierowanych do studentów kierunku w zakresie realizacji wymian międzynarodowych	Uczelnia podejmuje działania związane z promowaniem wyjazdów z ramach programów mobilnościowych, które polegają na organizowaniu corocznych spotkań ze studentami uczestniczącymi w programach mobilnościowych. Uczelnia zapewnia wsparcie informacyjne osobom uczestniczącym lub planującym udział w programach mobilnościowych	Zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Politechnika Bydgoska oraz Wydział Zarządzania podejmują działania na rzecz rozwijania współpracy międzynarodowej, ze szczególnym akcentem na rzecz umiędzynarodowienia kształcenia. Działania te podejmowane są dwukierunkowo. Z jednej strony Uczelnia podejmuje współpracę z uczelniami zagranicznymi, której efektem jest wymiana nauczycieli akademickich i studentów, głównie w ramach programu Erasmus+. Z drugiej strony Uczelnia podejmuje działania na rzecz uruchamiania zajęć prowadzonych w j. obcym, w tym także z udziałem nauczycieli akademickich z uczelni zagranicznych. Podejmowane są także działania na rzecz popularyzowania wymiany zagranicznej oraz oceny monitorowania stopnia umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku zarządzanie.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Studenci ocenianego kierunku mają zapewnione wsparcie, które jest realizowane wielopłaszczyznowo; organizacyjnie, merytorycznie oraz materialnie. Na Wydziale Zarządzania Politechniki Bydgoskiej, Uczelnia w sposób kompleksowy zapewnia warunki do studiowania, które są dostosowane do realizacji kształcenia na kierunku zarządzanie. Program studiów obejmuje zróżnicowaną formę metod wykorzystywanych do osiągania wskazywanych efektów uczenia się. Motywowanie studentów do poszerzania kompetencji zawodowych, rozwoju oraz skutecznego wejścia na rynek pracy przybiera charakter stały oraz wielowymiarowy. Wsparcie ze strony Uczelni oraz Wydziału jest adekwatne do potrzeb studentów. Kontakt z władzami, przez studentów oceniany jest pozytywnie i wystarczająco. Ponadto, w ramach każdego roku powołany jest opiekun roku, który pozostaje w stałym kontakcie ze studentami i w określonych sytuacjach jest pomocą dla studentów.

W ramach rozwoju naukowego, studenci mają możliwość gromadzenia się w kołach naukowych. Na Wydziale funkcjonuje 6 kół naukowych, które są powiązane z ocenianym kierunkiem. Koła naukowe, mają zapewnione wsparcie materialne, organizacyjne, kadrowe oraz infrastrukturalne. Studenci są zachęceni do angażowania się w projekty naukowe prowadzone przez pracowników Uczelni. Wymierny efekt wszystkich działań studentów w obszarze działalności naukowej stanowią liczne publikacje, uczestnictwo w konferencjach, jak również chęć studentów w dalszy rozwój naukowy. W przyszłości studenci planują studia w ramach szkoły doktorskiej. W ramach określonego budżetu studenci kierują bezpośrednio wnioski do Prorektora ds. kształcenia i spraw studenckich o przyznanie środków na działalność naukową. Ponadto, w ramach Uczelni został uruchomiony program stażowy „Staż na PBS”, który jest skierowany do studentów drugiego stopnia zainteresowanych pracą naukową, rozwojem umiejętności oraz zdobywaniem doświadczenia badawczego, które uzupełni wiedzę nabytą podczas studiów. Infrastruktura Politechniki, stale się rozbudowuje. Należy podkreślić, nie tylko przeniesienie Wydziału Zarządzania na Główny Kampus PBS, ale również rozbudowę istniejącego kampusu o nowe budynki oraz Centrum Sportu. Ponadto, dla studentów przeznaczony jest prawie 1000 miejsc w akademikach.

Za obszar wejścia studentów na rynek pracy odpowiedzialne jest Biuro Karier, które posiada certyfikat agencji pośrednictwa pracy. Biuro upowszechnia informację o stażach i pracy oferowanej absolwentom i studentom. Studenci, biorą udział w przedsięwzięciach oraz warsztatach tematycznych, których celem jest zwiększenie ich atrakcyjności na rynku pracy. Ponadto, Biuro organizuje Targi i Kariery Your Future, jak i współtworzy sieć biur karier w ramach zawartego Porozumienia Bydgoskich Biur Karier współtworząc Targi Pracy Offerty.

Regulamin studiów przewiduje możliwość studiowania według indywidualnej organizacji studiów. Uczelnia podchodzi indywidualnie do każdego studenta, tym samym oferuje zindywidualizowany tok studiów biorąc pod uwagę potrzeby studenta, zarówno naukowe jak i sportowe i socjalne. Dodatkowo, nauczyciele akademicki oprócz stałych godzin konsultacji online oraz stacjonarnie, są w stałym kontakcie ze studentami. Studenci, mogą korzystać z wymiany akademickiej w ramach programu Erasmus+ oraz Baltic University Program. Studenci, chwalą sposób informacji wśród Uczelni na temat organizowanych wyjazdów jak i ofertę wyjazdową w ramach studiowanego kierunku. Istotne jest, dostosowanie zajęć uczelnianych dla studentów, którzy podjęli pracę zawodową. Jest to bardzo dobre rozwiązanie, które podjął Wydział celem zwiększenia odbioru oferty uczelni względem osób pracujących, których niekoniecznie stać na opłatę za studia niestacjonarne. Formuła „Studuj i pracuj” jest pozytywnie odbierana przez studentów. Należy podkreślić fakt, iż wielu studentów ze względu na powyższą formę kształcenia wybrało tę uczelnię, głównie ze względu na możliwość jaką Politechnika stworzyła.

Reprezentacją studentów na arenie ogólnouczelnianej zajmuje się Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego, natomiast samorządem centralnym jest Uczelniana Rada Samorządu Studenckiego. Jej członkowie reprezentują i dbają o prawa studentów. Przedstawiciele, wchodzi w skład Senatu, Kolegium Wydziałowego, Rad Programowych, Komisji i Zespołów Uczelnianych tym samym reprezentując interesy wszystkich studentów w tym studentów kierunku zarządzanie. WRSS WZ organizuje liczne inicjatywy oraz wydarzenia dla studentów. Członkowie samorządu uczestniczą w komisjach dziekańskich, opiniują programy studiów oraz mają możliwość zgłaszania swoich postulatów.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość realizowania różnorodnych form aktywności. W szczególności zainteresowani sportem, mogą korzystać z nowopowstałej rozbudowanej infrastruktury sportowej, która stale się powiększa. Należy podkreślić, jak ważna uczelniana nowa przestrzeń jest dla studentów, który mogą poza zajęciami również korzystać z siłowni czy hali sportowej. Dalsze plany Uczelni, związane z rozbudowaniem centrum sportu o boisko oraz bieżnię jest niezwykle ważnym przedsięwzięciem dla całej wspólnoty akademickiej. W ramach organizacji studenckich funkcjonuje Akademicki Związek Sportowy, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Akademicki Klub Krótkofalowców, Klub Badań Podwodnych ARIUS oraz Chór Akademicki. Politechnika, stwarza również warunki dla funkcjonowania i rozwoju zainteresowań społecznych, sportowych i kulturalnych, zapewniając zaplecze nie tylko techniczne, ale również finansowe.

Obsługą administracyjną studentów zajmują się pracownicy dziekanatu centralnego. W ocenie studentów, dziekanat funkcjonuje w sposób zadowalający, studenci zawsze mogą liczyć na pomoc i odpowiednią obsługę. Studenci cudzoziemcy, są również obsługiwani przez Dział Współpracy Międzynarodowej. Oba biura, są wsparciem dla studentów na wszystkich etapach kształcenia, między innymi w kwestiach związanych z działalnością informacyjno-doradczą i organizacyjną w ramach wymiany. Zajmują się również tokiem studiów oraz wsparciem merytorycznym studentów, pomocny jest również fakt obsługi w języku obcym oraz pomoc asystenta dla studentów z niepełnosprawnościami.

Studenci, mają do dyspozycji wszystkie świadczenia gwarantowane postanowieniami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tj.; stypendium socjalne, stypendium rektora, zapomogę oraz stypendium dla studentów z niepełnosprawnościami. Zasady przyznawania poszczególnych rodzajów wsparcia określa Regulamin Świadczeń, który jest pozytywnie zaopiniowany przez URSS. W Uczelni w strukturze Centralnego Dziekanatu funkcjonuje Biuro Świadczeń dla Studentów, które obsługuje studentów w przedmiotowej sprawie. Należy podkreślić fakt, iż studenci składają wnioski wyłącznie przez system, co znacznie ułatwia cały proces i usprawnia pracę biura.

Obszarem wsparcia studentów z niepełnosprawnościami zajmuje się powołany na mocy Zarządzenia Rektora Pełnomocnik Rektora ds. dostępności. W zależności od stopnia niepełnosprawności, stwarza się odpowiednie warunki do odbywania zajęć, w szczególności ich zaliczania. Dodatkowo, Politechnika zwraca uwagę na kształtowanie odpowiednich postaw wobec osób z niepełnosprawnościami poprzez zamieszczanie praktycznego poradnika savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnościami, mowy i słuchu oraz wzroku. Ponadto, Uczelnia stale organizuje szkolenia dla pracowników związane z obsługą jak i nauczaniem studentów z niepełnosprawnościami. Zarządzenie Rektora Z.7.2019.2020 reguluje kwestie związaną z przyznawaniem asystenta studenta z niepełnosprawnością. Zakres wsparcia dotyczy m.in. asysty w drodze na Uczelnię. Studenci ze szczególnymi możliwościami, mają możliwość zamówienia książek do Biblioteki uczelnianej ze specjalnie przystosowanymi czcionkami, zakup

dostosowanych materiałów dydaktycznych oraz pomocy naukowych w formie dostępnej do możliwości percepcyjnych osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo, studenci mogą wypożyczyć niezbędny sprzęt, potrzebny do nauki tj.; dyktafon cyfrowy, skaner przenośny czy też lupę elektroniczną.

System obsługi studentów, jak i jakość kształcenia są oceniane przez studentów w sposób regularny. Dwa razy do roku, odbywa się ocena zajęć dydaktycznych wszystkich pracowników oraz wszystkich form prowadzenia zajęć z zastosowaniem kwestionariusza ankiety internetowej. Oceniane są m.in. mocne i słabe strony zajęć, sposób przekazywania wiedzy oraz przygotowanie prowadzącego do prowadzenia zajęć. Istnieje również, możliwość dopisania komentarzy przez studentów, co dopełnia oceniane parametry względem prowadzonych zajęć oraz funkcjonowaniem kierunku. Ankiety są analizowane przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, dodatkowo pod uwagę brane jest również zdanie i ocena Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego. Studenci, skargi i wnioski mogą składać poprzez uczelnianą platformę USOSWeb oraz w systemie ANKIETER. Dodatkowo, w Uczelni istnieje skrzynka pocztowa, do której studenci anonimowo mogą zgłosić swoje uwagi. Raz w miesiącu, informacje są weryfikowane przez Prorektora, który po weryfikacji zasadności wiadomości podejmuje niezbędne działania celem wyjaśnienia i naprawy zgłoszonej sytuacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów na ocenianym kierunku ma charakter kompleksowy i jest zróżnicowane. Uwzględnia potrzeby różnych grup studentów (również studentów studiów stacjonarnych, niestacjonarnych, tych którzy pracują poprzez szczególną formułę studiów, zagranicznych oraz z niepełnosprawnościami) i zapewnia wsparcie z zakresu przygotowania do dalszej działalności naukowej lub udziału w niej. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość realizowania zainteresowań naukowych poprzez koła naukowe oraz pozanaukowe, sportowe, artystyczne, organizacyjne. Studenci wybitni mają zapewnione wsparcie materialne i organizacyjne, a dostępne świadczenia i inicjatywy stanowią motywację do lepszych wyników w nauce. System skarg i wniosków działa bez zastrzeżeń i jest zrozumiała. Studenci mają możliwość zgłaszania swoich uwag do Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego oraz Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego oraz mają możliwość do korzystania z pomocy psychologicznej jak i medycznej. Kadra zarówno dydaktyczna i administracyjna, zapewnia pomoc w realizacji celów i rozwiązywaniu sporów. Organy Samorządu Studentów funkcjonują aktywnie w społeczności akademickiej i mają zapewnione wsparcie materialne oraz organizacyjne wraz z odpowiednią reprezentacją w ramach funkcjonowania Uczelni. Dokonywane są okresowe przeglądy wsparcia, a wnioski z nich wykorzystywane są do jego doskonalenia poprzez wprowadzanie innowacji w nauczaniu oraz rozwiązywaniu ewentualnych powstałych konfliktów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacje o kierunku zarządzanie na Wydziale Zarządzania w Politechnice Bydgoskiej w Bydgoszczy, studenci mogą czerpać z wielu źródeł. Głównym przekątnikiem informacji dla studentów są strony internetowe Uczelni oraz Wydziału. W zakładce KANDYDAT, przyszli studenci mogą odnaleźć najważniejsze informacje na temat Uczelni. Zakładka STUDENT, skierowana dla studentów Uczelni, wskazuje na najważniejsze informacje; m.in. organizację roku akademickiego, plany zajęć, ofertę poza zajęciami czy też informacje na temat organizacji studenckich. Bardzo dobrym rozwiązaniem jest publikowanie sylabusów zajęć w dostępie ogólnym. Nie tylko studenci, ale też uczniowie szkół średnich czy studenci innych uczelni, mają wgląd w sylabusy zajęć. Ponadto, informacje są również podawane poprzez Biuletyn Informacji Publicznej PBŚ. Szczegółowe informacje na temat kierunku zarządzanie znajdują się na stronie internetowej Wydziału Zarządzania. Dla każdego kierunku i stopnia studiów, w tym odesłanie do szczegółowego programu studiów z efektami uczenia się oraz dokładną informacją o realizowanych zajęciach i przypisanych punktach ECTS. Główna strona internetowa Uczelni, podzielona jest na zakładki, które odsyłają do niezbędnych informacji. Te są dostępne dla każdego, gwarantując łatwość zapoznania się z nimi, bez ograniczeń związanych z miejscem oraz czasem. Studenci, kandydaci oraz inne zainteresowane osoby mają nieograniczony dostęp do efektów uczenia się oraz zajęć realizowanych w ramach ocenianego kierunku.

W budynkach Uczelni, umieszczone są również tablice informacyjne, tradycyjne oraz multimedialne.

Dodatkową formą kontaktu Uczelni ze studentami są media społecznościowe. Na platformie Facebook Politechniki Bydgoskiej oraz WZ Politechniki Bydgoskiej, Instagram PBŚ oraz WZ PBŚ są przekazywane najważniejsze informacje. Na uczelnianej platformie YouTube Politechnika Bydgoska prezentowane są filmy zrealizowane przez pracowników PBŚ promujące Uczelnię oraz kierunki studiów. Od roku akademickiego 2023/2024 studenci WZ na platformie TikTok prowadzą kanał Wydziału Zarządzania pod opieką Kierownika Działu Promocji WZ PBŚ. Informacje o aktualnych działaniach i projektach Uczelni można uzyskać również poprzez platformę LinkedIn.

System publicznego dostępu do informacji na kierunku zarządzanie, jest dostosowany do potrzeb studentów cudzoziemców, poprzez zakładkę dotyczącą rekrutacji w języku ukraińskim oraz informację na temat zajęć prowadzonych po angielsku w języku angielskim. Ponadto, strony internetowe są dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami, dodatkowo studenci mają możliwość skorzystania ze stron poprzez tłumacza migowego poprzez system Tłumacz Migam. W ramach monitorowania aktualności, rzetelności oraz zrozumiałości informacji o studiach prowadzone są konsultacje ze studentami oraz nauczycielami akademickimi w ramach wydziału oraz na poziomie centralnym odnośnie kompleksowości publikowanych treści. Uwagi są na bieżąco monitorowane, a zmiany są stale wprowadzane.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Publiczny dostęp do informacji o Uczelni, Wydziale oraz kierunku studiów tj.; kryterium przyjęć, program studiów, warunki realizacji oraz osiągnięte rezultaty jest realizowane poprawnie oraz skutecznie. Zapewniona została łatwość odnalezienia informacji, zarówno dla studentów polskich, zagranicznych jak i cudzoziemców. Strony internetowe są bardzo dobrze dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami. Podawane na kanałach informacyjnych wiadomości są aktualizowane oraz adekwatne do potrzeb studentów oraz wszystkich zainteresowanych funkcjonowaniem Uczelni oraz Wydziału.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Polityka jakości kształcenia obejmuje wiele aspektów i obszarów, w tym przede wszystkim projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów. W sposób przejrzysty określone zostały kompetencje i zakres odpowiedzialności gremiów sprawujących nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów zarządzanie. Strukturę organizacyjną Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia tworzą:

- Prorektor ds. Kształcenia i Spraw Studenckich,
- Pełnomocnik Rektora ds. Jakości i Ewaluacji Kształcenia,
- Uczelniany Zespół ds. Jakości i Ewaluacji Kształcenia,
- Wydziałowe Zespoły ds. Jakości i Ewaluacji Kształcenia.

System zapewnienia jakości kształcenia opisano kompleksowo w Księdze Zarządzania Jakością Kształcenia (załącznik do Zarządzenia Rektora z dnia 13 czerwca 2022 roku, zaktualizowanego 30 października 2023 roku). Księga Zarządzania Jakością Kształcenia zawiera m.in.:

- deklarację kierownictwa Uczelni o jego zaangażowaniu w realizację zadań WSZJK,

- prezentację Politechniki Bydgoskiej,
- charakterystykę WSZJK i jego odniesienie do wewnętrznych aktów prawnych Uczelni,
- zasady korzystania z Księgi Zarządzania Jakością Kształcenia,
- strategię i bieżącą politykę kształtowania jakości i zarządzanie jakością kształcenia,
- strukturę Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia,
- uchwały, zarządzenia i procedury.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia na Politechnice jako niezbędna część składowa polityki jakości składa się z właściwych struktur organizacyjnych ze wskazaniem podziału odpowiedzialności oraz procedur i procesów umożliwiających wdrożenie zarządzania jakością kształcenia oraz stworzenie wysokiej kultury jakości – rozumianej jako zbiorowa odpowiedzialność za kształcenie, wzorce zachowań studentów, nauczycieli i pracowników niebędących nauczycielami akademickimi oraz działań związanych z dbałością o wysoką jakość. System obejmuje 10 głównych procedur i działań:

- Ocena zajęć dydaktycznych,
- Hospitacje zajęć dydaktycznych,
- Monitoring losów zawodowych absolwentów,
- Ocena satysfakcji studentów,
- Ocena satysfakcji absolwentów,
- Ocena satysfakcji studentów z zagranicy,
- Okresowa ocena prac dyplomowych,
- Raport samooceny kierunku studiów,
- Program naprawczy na kolejny rok akademicki,
- Raport z programu naprawczego z ubiegłego roku akademickiego.

Wymienione procedury podlegają doskonaleniu, czego wyrazem jest np. Zarządzenie Rektora w sprawie procedur oraz wzorów dokumentów obowiązujących w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Uchwała Senatu w sprawie wytycznych do tworzenia studiów oraz projektowania i modyfikowania programu studiów w Politechnice Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich. Wytyczne te szczegółowo regulują takie kwestie jak:

- struktura programu studiów,
- opis zakładanych efektów uczenia się,
- opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się oraz zasad punktacji ECTS,
- wytyczne dla studiów o profilu ogólnoakademickim i praktycznym,
- ogólne zasady wnioskowania o utworzenie nowych kierunków studiów, poziomów kształcenia i specjalności,
- doskonalenie programów studiów,

- regulacje przejściowe i postanowienia końcowe.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury.

W projektowaniu programów studiów uwzględniane są innowacje dydaktyczne i osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej. W 2022 roku zainaugurowano działalność Pracowni Kognitywnej, wyposażonej w zaawansowane eyetrackery do śledzenia ruchu gałek ocznych. Innowacyjne wyposażenie pracowni pozwala studentom zdobywać praktyczne umiejętności w wykorzystywaniu nowoczesnych technologii w badaniach. Ponadto odpowiadając na rosnące zapotrzebowanie rynku, utworzono nową specjalność na drugim stopniu studiów – *nowoczesny marketing*. Studenci tej specjalności mają okazję uczestniczenia w zajęciach, na których pokazywane są narzędzia wspomagające badania marketingowe, wykorzystywany jest eyetracker w przygotowywaniu projektów badawczych. Praktyczne zastosowanie nowych technologii w edukacji przekłada się na lepsze przygotowanie do przyszłej kariery zawodowej. Sprzęt z Pracowni Kognitywnej jest także wykorzystywany na innych przedmiotach, jak *zachowania nabywców na rynku czy badania marketingowe*. Neuromarketing, coraz szerzej stosowany w firmach, pozwala lepiej zrozumieć mechanizmy podejmowania decyzji zakupowych przez konsumentów.

Kolejne innowacje dydaktyczne polegają na nauce budowania stron www e-sklepu w oparciu o najpopularniejszy na świecie CMS (obniżenie kosztów początkowych zakładania własnej firmy lub możliwość realizacji działalności komercyjnej po zakończeniu zajęć – budowania stron dla innych firm). Umiejętności te studenci uzyskują w ramach zajęć handel elektroniczny i e-business. Nauka implementacji Internetu i jego możliwości w celu wzbogacenia wiedzy, korzystanie ze stron instytucji i urzędów, a także wykorzystywanie Internetu w e-administracji jest domeną zajęć z przedmiotu społeczeństwo informacyjne. Istotne są także innowacje polegające na wykorzystaniu mediów społecznościowych (Instagram, Facebook) do propagowania nauki.

Warto również podkreślić, że w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na Politechnice Bydgoskiej realizowano projekt pt. „Doskonałość dydaktyczna uczelni”. Udział w certyfikowanym szkoleniu z podnoszenia kompetencji miękkich „Grywalizacja i narzędzia IT w edukacji” (sierpień 2023) pozwolił na zrozumienie koncepcji gamifikacji i jej zastosowań w edukacji, a także na opanowanie narzędzi i technik stosowanych w projektowaniu i wdrażaniu gier edukacyjnych. Przykładem takich narzędzi są: Kahoot! – aplikacja, w której użytkownicy mogą tworzyć własne quizy przeznaczone do wykorzystania przez innych użytkowników; Mentimeter – narzędzie pozwalające tworzyć ankiety i chmury wyrazowe, przeprowadzać badania i ewaluację, a także głosowanie. Udział w szkoleniu pozwolił na opracowanie nowych pomysłów, które zostaną zaimplementowane na zajęciach: informatyka w zarządzaniu oraz społeczeństwo informacyjne.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów opisane w uchwałach rekrutacyjnych.

Zgodnie z obowiązującymi procedurami WSZJK na kierunku zarządzanie prowadzona jest systematyczna ocena programu studiów. Powołany zespół monitoruje, analizuje i ocenia jakość kształcenia na wszystkich kierunkach studiów, tj. ocenia: zgodność efektów uczenia się realizowanych w ramach poszczególnych zajęć z efektami kierunkowymi, dobór metod weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się, realizację efektów uczenia się w ramach praktyk studenckich, zgodność założonych efektów uczenia się z oczekiwaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi interesariuszy, strukturę ocen zaliczeń i egzaminów. W ramach WZJK dokonuje się także: przeglądów jakości prac dyplomowych i

prawidłowości stosowania zasad ich oceniania, przeglądów dokumentacji i wyników studenckiej oceny kadry dydaktycznej; analizuje się protokoły hospitacyjne; dokonuje przeglądów bazy dydaktycznej, raportując Dziekanowi stan bieżący, a także przedstawiając rekomendacje działań doskonalących.

Zespołowi oceniającemu PKA zapewniono wgląd do szeregu dokumentów, takich jak:

1. „Raport samooceny z działań podjętych w celu doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia na Wydziale Zarządzania”;
2. „Raport z działań naprawczych podjętych w roku akademickim 2022/2023 na podstawie opracowanego programu naprawczego za ubiegły rok akademicki, kierunek zarządzanie”;
3. „Program naprawczy na rok akademicki 2023/2024, kierunek zarządzanie”, w którym wymieniono między innymi takie działania jak:
  - utrzymanie dotychczasowego stanu liczby studentów na studiach pierwszego i drugiego stopnia.
  - ograniczenie liczby przypisanych przedmiotów dla jednego nauczyciela co oznacza ustalenie górnej granicy liczby przedmiotów, które może prowadzić jeden nauczyciel w celu zapewnienia efektywnej jakości nauczania. Dotyczy to przede wszystkim nauczycieli z krótkim doświadczeniem dydaktycznym.
  - podwyższanie kompetencji dydaktycznych nauczycieli oraz zwiększenie zasobów kadrowych do realizacji prowadzonej działalności dydaktycznej (ograniczenie nadgodzin).
  - zapewnienie sprawnie funkcjonującego studia fokusowego, wszystkich jego elementów i infrastruktury.
  - powołanie specjalisty ds. zapewnienia infrastruktury dydaktycznej Uczelni, w tym multimedialnej, obejmujące także wsparcie techniczne (możliwość podłączenia komputerów model Apple Macbook) także w terminach zjazdów dla studentów niestacjonarnych.
  - sukcesywne rozszerzanie zespołów badawczych z udziałem studentów.
  - zorganizowanie w sem. letnim 2023/2024 Seminarium z pracodawcami, którego celem będzie m.in. pozyskanie opinii w zakresie programu studiów, w tym praktyk zawodowych, wyjazdów studyjnych, staży, wspólnych projektów badawczych, konferencji, konkursów oraz przygotowania prac dyplomowych.
  - utrzymanie dotychczasowego poziomu realizowanych działań promocyjnych.

W systematycznej ocenie programu studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni (kadra prowadząca kształcenie, studenci) oraz interesariusze zewnętrzni (pracodawcy, absolwenci kierunku). Wnioski z tych działań są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia tego programu, w tym korzystania z kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, najnowszych osiągnięć dydaktycznych oraz nowoczesnej technologii edukacyjnej.

Jakość kształcenia na kierunku zarządzanie, studia pierwszego i drugiego stopnia, jest poddawana cyklicznym corocznym ocenom w ramach zewnętrznej akredytacji w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Akredytacyjnego „Studia z Przyszłością”. Konkurs "Studia z Przyszłością" to jeden z prestiżowych polskich programów akredytacyjnych w szkolnictwie wyższym. Akredytacja jest

wzorowana na renomowanych systemach certyfikacyjnych Europy Zachodniej i Stanów Zjednoczonych, które swoje programy opierają na trzech filarach: dążeniu do przekazywania aktualnej, nowoczesnej wiedzy, kreowaniu umiejętności i kompetencji społecznych poszukiwanych przez pracodawców oraz inwestowaniu w najwyższą jakość edukacji.

Kierunek zarządzanie (studia pierwszego i drugiego stopnia) otrzymał certyfikaty za ocenę ekspercką w latach akademickich: 2019/2020; 2020/2021; 2021/2022. Nadane one zostały przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego oraz Agencję Kreatywną PRC. W roku 2021 kierunek otrzymał także dodatkowe wyróżnienie za innowacyjność. Zespołowi oceniającemu PKA przekazano do wglądu formularze oceny eksperckiej w konkursie „Studia z Przyszłością”. Wyniki tej oceny są cyklicznie wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku w zakresie modyfikacji: programów studiów. Warto przy tym nadmienić, że aktualna wersja programu studiów na ocenianym kierunku zarządzanie od początku jego istnienia posiada numer 9. Spośród innych dokumentów, które potwierdzają realne (a nie tylko fasadowe) funkcjonowanie systemu można wymienić:

- Procedura oraz przykładowe protokoły okresowej oceny prac dyplomowych,
- Procedura oraz badanie losów absolwentów przygotowane przez Biuro karier PBŚ,
- Procedura oraz raport z badania satysfakcji studentów kierunku zarządzanie,
- Procedura oraz przykładowy raport weryfikacji zróżnicowania ocen,
- Harmonogramy i protokoły ze spotkań WZdsJK,
- Raporty samooceny, raporty z działań naprawczych, plany naprawcze na kolejny rok.

Kierunek podlega również regularnej ocenie Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Poprzednie jego oceny miały miejsce w latach 2018, 2012, 2004.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na kierunku zarządzanie funkcjonują formalnie przyjęte zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów. Na Wydziale Zarządzania Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich funkcjonuje Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Ewaluacji Kształcenia, którego zadaniem jest stały monitoring jakości procesu dydaktycznego. Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjęte procedury. Innowacje dydaktyczne, osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej, współczesna technologia informacyjno-komunikacyjna, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość są uwzględnione w projektowaniu programu studiów i jego realizacji. Na kierunku zarządzanie przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów oparta o wyniki analizy miarodajnych oraz wiarygodnych danych i informacji. Skuteczność tych działań jest jednak niepełna w kontekście usterek zdiagnozowanych przez zespół oceniający PKA. Jakość kształcenia na ocenianym kierunku jest

poddawana corocznej ocenie Ogólnopolskiego Konkursu Akredytacyjnego „Studia z Przyszłością” oraz cyklicznym ocenom Polskiej komisji Akredytacyjnej. Rezultaty tych ewaluacji są wykorzystywane do ustawicznego doskonalenia programu studiów i jakości nauczania.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak

Zalecenia

Brak